

Leidsman der zwakken aan des Heeren heilige tafel

door

Simon Simonides

Leiden, z. j.

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2004

*Opgedragen aan de nagedachtenis van onze geliefde Moeder
EGBERDINA GESINA WINTER, geboren GOEDHUIJS.*

Terwijl ik dit schrijf denk ik aan haar die mij zo lief was en dan zie ik haar voor mij op onze stille slaapkamer.

Avond aan avond als alles in huis sliep, zette zij zich aan een kleine in een der hoeken staande tafel en schreef dan bij het flauwe schijnsel van een olielichtje woorden over, die haar zo lief en dierbaar geworden waren, dat zij ze altijd in haar bezit wenste.

Het boekje was haar ter leen gegeven door een oude vriend. Wat al moeite heeft ze zich getroost het boekje te bemachtigen. 't Bleek uitverkocht. Toen nam ze moedig de pen op tot schrijven, doch alleen dan, als de dagtaak voleindigd was en vader of wij haar zorgende hand niet meer nodig hadden. Wat heb ik haar veel in dit boekje zien lezen. Onbewust ging er iets van dat boekje uit.

Na haar heengaan werd het ook mij lief, eerst omdat mijn oog zo graag op moeders handschrift rustte, daarna omdat de inhoud mij boeide.

Mocht de in dit boekje beschreven Leidsman, Die ook haar Leidsman geworden was, ook die van haar kinderen worden, dan zal niet alleen haar werk ruimschoots beloond, maar ook haar bede verhoord zijn.

Dit wenst met de anderen een van haar dankbare kinderen.

S. P. WINTER.

Voorbericht tot het volgende

Gelijk de Satan zonder ophouden bezig is om zijn kwade zaad te zaaien in de goede akker des Heeren, en te beletten de wasdom van onze zielen, zo vind men hem bijzonder zeer bezig omtrent de tijd van des Heeren Heilig Avondmaal, als de Heere onze God bezig is Zijn Verbond te verzegelen aan de zijn, zo toont hij hem zeer bezig om 't zelf te verzwakken. Als de Hemelse Wijsheid haar tafel toebereid zo is hem niet genoeg door middel van de verleidelijke wereldshoer velen daar af te trekken als wij zien: Spreuken 9 vers 1, 2, 13. maar zoekt ook met zeer zware gedachten, ware het mogelijk, het volk Gods daar vanaf te trekken om te beletten het goede, en die geestelijke sterkte die zij vandaar te wachten hebben.

Hierop moet de Christenziel verdacht zijn bijzonder op deze tijd, gelijk wij lezen van de kinderen Jobs als zij brood aten van haar Eerstgeboren broeder; dat de duivel zich opmaakte, verwekkende een harden wind, die de hoeken van het huis deden schudden en neer vallen (Job 1).

Zo gebeurt het ook als Gods kinderen brood eten in het huis van hun Jezus en met Hem feest houden, dat ook de Duivel zeer zware aanvallen op hen doet, verwekkende zeer harde winden van tentaties, die het huis van de ziel al zeer aantreffen, ja dreigen neer te storten. Dat is de loosheid en boosheid van de Duivelenvijandschap tegen het goede.

Als Gods kinderen voor de Heere bijeen waren, zette hij hem ook daar (Job 2) en onze beste dagen zijn voor hem de drukste werkdagen; zo komt hij noch dikwijls de ziel overvallen op Gods dag, op de Sacramentsdag, als men in de Kerk is, of zich ten Avondmaal schikt. Dat hebben Gods kinderen te verwachten, maar moeten de moed niet verloren geven, noch de Duivel het oor lenen. De arme ziel neemt af en toe gedachten zich te onttrekken van het goede, uit de Kerk of van de Tafel te blijven, maar dat is de Duivel gehoor geven; neen lieve ziel, dat is de Duivel plaats geven tegen de lessen van Jakobus. u moet hem het minste niet inwilligen; als ge u zondig bevindt wilt u van de Heere aflopen met Adam en vluchten met Jona? O nee; maar zoge u lopen, dat u de Heere niet vond, men kan God niet ontlopen, beter is het tot de Heere toe te lopen, naar Zijn Huis, naar Zijn Avondmaal, de Heere in de armen te vallen, ja in de bloedige armen van Jezus, en zo genade af te bidden die ook zeker zal verkregen worden. Dat wordt beoogd in de volgende bladen.

Komt hier, voortgedreven ziel, voor wie ze zijn geschreven en sterkt u in dezelve. Wat buigt u zich neer en zijt zo onrustig? Schept moed in de goedheid uws Heeren, wij hebben zulk een vriendelijk en goedertieren God die ons en onze behoeften niet zal vergeten, ja onze tafel dekken voor het oog van onze vijanden (Ps. 23). Hij zal dat droevig aangezicht nog eens blijde doen zien en heerlijk doen blinken, overgoten zijnde met welriekende oliën. Hij zal dat treurig hart nog eens doen opluiken als een roos, en die nu met tranen zaaien, zullen eens met vreugde maaien, brengende een schoot vol goede vruchten van Zijn Heiligen Tafel; die geslingerde Ark zal nog eens rusten op dat lieve Ararat, de rustberg van Jezus Christus verdienen en dat zuchtende duifje, dat nu over die bang wateren zweeft nog eens terugkeren tot de Ark met een olijftak van vrede in de mond, met vreugd' in 't hart en liederen op de lippen. God de Heere laat de zijn wel een korte tijd bedroefd worden maar het zal niet altoos duren. Hanna had een tijd van klachten, maar daar volgde ook een tijd dat van haar gezegd werd (1 Sam. 1 vs. 18) De vrouw ging haars weegs en zij at, en haar aangezicht was

zodanig niet meer; niet langer zo treurig en zo betraand, de Heere had haar verhoord en haar begeerte gegeven.

Dat heeft ook de treurige ziel te wachten, haar droefheid zal nog eens verkeren en licht wel al eer zij 't denkt, die tijd komen dat men zeggen zal: zij ging hares weegs, ter Kerk, ten Avondmaal, zij at, en 't aangezicht was zodanig niet meer, zij at brood van vreugde en haar aangezicht stond gans blij. Dat is de verwachting der vromen, en dat zag men niet zelden die te mets het aller droevigst tot het Avondmaal des Heeren ging, keerde wel het allerblijdste.

Een heerlijk voorbeeld daarvan hebben wij in de kinderen Israëls omtrent het Pascha (2 Kron. 30), hoe onbekwaam vonden zij zich daartoe en met wat een beschroomd hart traden zij daartoe, omdat zij zich niet bereid hadden na de reinheid des Heiligdoms als uit van de koning gebed blijkt, vers 19, maar ziet de gunst Gods, omtrent die verlegen en treurige harten, zij aten een gans vrolijk Pascha en verheugden zich zeer, vers 25, 26. Zulk een vrolijk Pascha volgde, dat zij zich allerverlegenst vonden.

De droevige ziel had ook dikwijls dezelfde proef aan des Heeren Heilig Avondmaal, verwachtende niet als tranenbrood te eten en treurkelk te drinken, daar God de Heere het zonderling voorzag en hen met ongewone blijdschap overschudde.

D

at is de ondervinding der Heilige, daar ik mij op beroep. Zo gaat het met het volk Gods. Och ja, de Godzalige ziel begon wel met droefheid, maar eindigde met blijdschap, ziet dat in verscheidene psalmen, hoe klagelijk begint David in de 6de, 13de, 42e en 77ste en andere psalmen, maar hoe blij is de uitgang ervan? (Ps. 6 vers 9): Wijkt van mij alle werkers der ongerechtigheid of als het zangvers zegt:

U bozen wilt nu wijken,

U wreden desgelijken,

Vertrekt nu haast van hier.

Datheen, Psalm 6 vers 9

Maar ik vertrouw op uw goedertierenheid, mijn hart zal zich verheugen in Uw heil, ik wil de Heere zingen omdat Hij aan mij welgedaan heeft. (Ps. 42 v. 6 en 12): Wat buigt ge u neder mijn ziel. Ps. 77 v. 11: De rechterhand des Heeren verandert, en zo voorts.

Zo heeft het David en zo hebben het andere kinderen Gods ondervonden. Dat zijn de wegen des Heeren, zowel in de natuur als in de genade. Die bloemen en vruchten die 's winters haar spruiten allerdiepst in de aarde hebben, worden wel gezien des zomers haar de allerhoogste en schoonste te vertonen, en zo gaat het ook in de genade, die aller vernederste harten zijn het allermeeest bereid tot hemelse vertroosting (Jes. 61 v. 2). Eerst vernedert God Zijn kinderen wel, maar verhoogt ze daarna, als Jozef wel eerst zijn broeders hard aanging om hun zonden te doen kennen (Gen. 43 v. 31), zo ook de Heere, maar daarna staat, Hof en Tafel en alles voor hen open als ook Jozefs broeder gebeurde, die voorgaande bitterheden zelf smaken de volgende zoetigheden des te meer en aangenamer. Het stuurse aangezicht gaat voor, maar daarop volgt de Benjamins portie. Esther begon met vasten en bidden, daarop treed ze in tot de koning zeggende: *Kom ik om, zo kom ik om*, enz.; maar welk een goede uitslag had dit? Die met God begint, vastende en biddende, al denkt hij ook verloren te zijn, hij zal zijn einde niet missen, want God zal hem gelukkig maken, en zijn voornemen zegenen, ja, zijn droefheid in blijdschap veranderen. Hanna na haar langdurige klacht kreeg een dubbele portie van zegen, God hoorde haar en gaf haar een gezegende Samuël, een vrucht, beide van haar lichaam en met een van haar gebeden. Dat heeft de Godzalige

ziel ook te wachten, God zal haar zuchten verhoren en haar omgedreven ziel eens terecht brengen. Hij zal dat gebroken been in 't gelid zetten, als Davids woord is (Ps. 51) dat verloren kind eens kussen en in Zijn huis nemen (Luk. 15) die zoekende ziel zal vinden en horen die dubbele stem des Heeren, tot haren volle troost: *ziet hier ben Ik, ziet hier ben Ik* (Jes. 65).

Dat dan het volk des Heeren de moed niet opgeven, haar donker brandende lampje zal nog eens helder lichten en haar duisternis opklaren, laat ze sterk zijn op de beloften van Gods heil (Ex. 14) veel goeds is haar daarin beloofd, in die zaligheden (Matth. 5) hebben zij niet het minste deel, zalig horen daar de treurigen, de armen van Geest, die hongeren en dorsten enz. Ziet hoeveel troosters voor hen zijn, en toezeggingen van heil, de helft van die zaligheden slaan op haar; zijn haar verdrukkingen veel, haar troosten zijn veel, kunnen zij niet komen, God zal hun voeten geven, en zoals Jozef zelf zijn broeder haalde zo zal Jezus haar middelen beschikken om tot Hem te komen, kunnen zij dat hart niet brengen dat zij wensten en zuchten met die vrome man: ik wilde God dienen maar mijn gedachten laten dat niet toe, God zal haar aannemen en haar verschonen als een vader zijn zoon doet. Verkloeken zij zich om tot de Heere te gaan, Hij zal hen ontmoeten en hen sterken die op Zijn wegen wandelen (Jes. 66 v. 4) Hij zal ze van ver zien en tegenlopen als de vader van de verloren zoon (Luk. 15).

O wèl haar, temidden van deze geduchte zwarigheden, laat ze goedsmoeds zijn en zich sterken in de Heere, is het nog donkere nacht voor hen, laat ze worstelen met de Heere als Jakob die toen hem de heup verwrongen was, de Engel nog met de handen vasthield, ja begeven hen de handen, laat ze doen als die soldaat *in justino*, die als hij 't schip niet kon houden met zijn handen, hem zijnde afgekapt, hetzelfde hield met zijn tanden, kunnen ze niet gevoelen, laat ze echter geloven, en zo de Heere houden. Haar zal nog eens die blijde dageraad opgaan met Jakob, haar smarten zullen eindigen in blijdschap, haar worstelingen eindigen in overwinning en haar tranen in gejuich.

Om hier het volk Gods mee te troosten heb ik deze volgende rede daar neer gezet. Dat is mijn oogwit in deze. Rakende de wijze van handelen. Ik heb gedacht mijn best te doen zo ik eerst neer stelde de klachten der treurige zielen, waarin ik heb getracht te behelzen, de voornaamste en bijzonderste tegenwerpingen, die verslagen en treurige zielen op deze tijden plachten te doen en ik te mets heb horen voeren, hierop volgen onze antwoorden, die wij hebben gedacht de bekwaamste en gepaste op deze gelegenheid te zijn. Daar waren nog vele andere dingen die hier bijgevoegd konden worden, maar zij had deze bladeren al te wijd doen uitwassen, waarom wij ons ook met die weide vergenoegd hebben. Dunkt iemand dat in sommige zaken een andere orde had kunnen gehouden worden, die believen te weten dat wij ons hebben geschikt naar de gestalte des klagende zielen, die plachten wat schroomvallig in haar gedachten te zijn, en ene zwarigheid meer te moeien, dat heb ik toegegeven om haar meer in te volgen.

De verbeeldingen en gelijkenissen die hier en daar zijn ondergezaaid hebben wij daartoe gebracht, om beter verstaan te worden en licht en klaarheid aan onze antwoorden te geven.

God geve zegen aan onze arbeid en vervulle het oogwit dat we willen bereiken, hetwelk is Zijn eer en de verlichting der zwakke en tedere zielen.

SIMON SIMONIDUS.

De zwaarmoedige ziel getroost

Zwaarmoedige ziel: Ach mij! wat is mij? hoe vind ik dus mijn ziel ontzet! vrees heeft mij alleszins aangegrepen en verschrikking heeft mij omvangen, ik behoorde nu gans lustig en vrolijk te zijn als iemand die tot het feest genodigd is maar ziet! het tegendeel is daar, och! dit zijn boden des doods en voortekenen van Gods gewisse wraak. O mijn ziel! wat zult u nu doen? nadert Uu, ligt nadert u ten vloek en verzaard zo uw oordeel.

Godgeleerde: Zie hoe listig is de duivelen maakt zich bij elke gelegenheid op om ons te onderhouden en te beroven van die Geestelijke troost, kan hij haar voorshands niet uitvechten, hij zal haar zoeken uit te hongeren, haar onttrekkende dat Geestelijk voedsel, zo des Woords als ook der Heilige Sacramenten.

Zwaarmoedige ziel: 't Is niet de moedwil van de duivel, maar de aanklacht van mijn eigen schuldig hart dat mij zozeer doet vertragen en die Geestelijke vrijmoedigheid geheel beneemt.

Godgeleerde: u moet ook kennis nemen van uw eigen bedrieglijk hart, samen spannende met de vijand van de hel en zowel daartegen waken als tegen de Duivel zelf.

Zwaarmoedige ziel: Ik wilde dat ik wist goed over mijn staat te oordelen en wijselijk in deze gewichtige zaak te handelen.

Godgeleerde: u zult mij tot een gewillige raadsman hebben.

Zwaarmoedige ziel: Ach! ik weet niet wat in deze mijn grote verlegenheid te doen.

Godgeleerde: u zult noch de Duivel, noch uw eigen bedrieglijk hart enig gehoor geven, maar door al deze hinderpalen zoeken door te breken, om dit Geestelijk voedsel deelachtig te worden, u weet wat God gezegd heeft *van de spijs des lichaams, in het zweet uws aanschijns zult gij uw brood eten* (Gen. 3) veel meer past dit op het Geestelijk voedsel, onze God is blijde het zweet op het aangezicht zijner kinderen te zien, even als de Argi die alvorens haar kinderen geen eten zou gegeven hebben. Wekt dan uw moed en dapperheid op, en als de helden van David, dringt door het leger van deze helse Filistijnen om dit water des levens van onder de bornput van Bethlehem te halen.

Zwaarmoedige ziel: Hoe durf ik zulks bestaan, en zo vrijmoedig zijn, daar ik niet zie waar op te vertrouwen, en enige grond van hoop te vestigen?

Godgeleerde: Vindt u geen vrijmoedigheid in uzelf, als ze ook daarin niet is, ziet wat grond van vertrouwen u gegeven wordt in die vriendelijke nodiging uws Zaligmakers Jezus Christus, zeggende tot alle verslagen harten in Matth. 11 v. 28: *Komt allen tot mij, die vermoeid en beladen zijt, Ik zal u rust geven;* vervrijmoedig u daarop en treedt toe, stelt u voor het voorbeeld van de blinde Bartimeüs, die horende van de Discipelen van onze Heere, *ziet de Meester roept u*, daarop terstond zijn besluit nam werpende zijn mantel van zijn schouder en ging tot Jezus. Doet ook het zelfde, ziet Jezus roept u in Zijn Evangelie, treedt dan toe op Zijn vriendelijke nodiging, en van u werpende de mantel der vleselijke beletselen, zo volbrengt het woord van Jezus Christus. Ziet ook wat de Heilige Petrus deed (Luk. 5 v. 5) als de Heere hem gebood het net uit te werpen, hij had zoals hij zegt, de gehele nacht gevist en niet gevangen, daar scheen weinig kans voor vangen te zijn, maar echter het woord van Jezus horende, zo toont hij zich gewillig en zegt: *Heere op Uw Woord zal ik het doen.* Hij gehoorzaamt het

woord van Jezus al ging het tegen zijn wil, en vond zegen. Doe ook alzo, loopt het aan tegen uw gevoelen, vertrouwt nochtans op het Woord van Christus, werpt het net uit op Zijn bevel, en het zal niet ijdel zijn. Vreest u niets te vangen? Jezus zei het tegendeel. Doe Zijn woord, en verwacht Zijn zegen, gaat tot Zijn huis, gaat aan Zijn tafel, vertrouwt op Zijn woord, en verwacht zegen, grijpt moed en hoopt op Zijn beloften.

Zwaarmoedige ziel: Ik wil wel moed scheppen op die nodigheden van Jezus, zo ik niet het tegendeel in mijn ziel gevoelde, maar helaas! dat zei mij: dit Heil in niet voor mij; ware het anders, de Heere Jezus zou gewis zo vreemd niet met mij handelen.

Godgeleerde: Ja, integendeel, is dat meest de wijze van onze Gods, dat Hij zich meest verborgen houdt aan diegene, aan welke Hij zich op het heerlijkst wil openbaren. Dikwijls handelt de Heere onze God met zijn kinderen als Jozef met zijn broeders, als hij hen wilde troosten, en zich aan hen ontdekten, sprak hij hen op het allerhardst toe, toen namelijk, als hij zijn hofmeester had last gegeven, de tafel voor hen te dekken, en zijn korenknappen hun zakken te vullen, ja om meer te zeggen, gelijk Jozef Benjamin ter banden opeiste, die hem de liefste was (Gen. 44) alzo toont de Heere zich meest het strengste aan diegene die Hem 't naaste aan 't hart ligt.

Zwaarmoedige ziel: Hebt u ooit iets dergelijks vernomen in ene Godzalige ziel, als ik u verklaard heb, en is niet de vrees een openbaar merk der goddelozen, als de Profeet zegt (Jes. 33 v. 14): *De zondaren te Sion zijn verschrikt, vrees heeft de huichelaar aangegrepen?*

Godgeleerde: Daar is nog ene heilige vrees, die in Gods kinderen plaats heeft, en bij de vernieuwing des Verbonds Gods niet vreemd is. Wij lezen zelfs, als de Heere zo zonderling zijn verbond met Abraham maakte (Gen. 15 v. 12). *Ziet een schrik, een grote duisternis viel op hem.* Van andere Godzaligen dan behoef ik niet te spreken, alhoewel ik een ruime stof had, dit ene voorbeeld van de Vader der Gelovigen kan genoeg zijn, en velt dan op deze grond geen verkeerd oordeel over ge uit, is uw ziel uit aanmerking van deze waardige Bondspanden ontzet, verwerp nog uw staat niet. u kunt echter een kind Abrahams zijn; ja wees ook hierin zeker aan deze grote Vader gelijk.

Zwaarmoedige ziel: Och kon u de vreselijkheid van mijn ontsteltenis, u zou ligt een ander oordeel over mij vellen.

Godgeleerde: Geen nood, voor een Christen ziel, dat zijn vaste eikenbomen, die wel van de winden worden geslingerd, doch niet bederven, maar des te dieper in de aarde worden geworteld en wat deze zielwinter belangt, zij moet ook al het geestelijk goed der kinderen Gods bevorderen, doende door haar koude en vorst versterven die wormen en kankers, die anders de boom schaden zouden.

Zwaarmoedige ziel: Zou zulk een ziel als de mijn is, nog enige hoop durven scheppen, en tot die Heilige Bruiloft naderen?

Godgeleerde: u moet dat doen op de nodiging van Jezus Christus en tot dien einde dat schrikkelijke heirleger van die vertwijfelende gedachten doorbreken en zo tot de Heere Jezus komen als die vrouw (Mark. 5 v. 27) die door de scharen heen tot Jezus kwam dringen om Zijn kleed aan te raken en zo genezen te worden.

Zwaarmoedige ziel: Ik beken het, ik heb mij al dikwijls tussen deze twee gedachten benard gevonden, van de opdracht door Jezus Christus en mijn onwaardigheid. Zie ik op mijn Heere daar ligt Zijn Woord, hetwelk ik niet kan nalaten, zonder ongehoorzaam te zijn; maar wat doe ik? Mijn onwaarde strijdt daartegen en weert mij de toegang tot dat Heilige.

Godgeleerde: Het eerste moet het zwaarste bij u wegen, het Woord van uw Jezus verbind u, die ook uw onwaarde wel overziet, zo u daarover belast en beladen bent.

Zwaarmoedige ziel: Och, wee mij; ik zou door mijn toekomst mijn Jezus al te zeer onteren in Zijn waardige ordinanties, en Zijn Heilige Tafel alzo onrein maken.

Godgeleerde:

1. U zult uw Jezus in het midden van Uw geringheid verheerlijken, door de erkenning van dien en uw ernstig beklag daarover.
2. Vindt u zulk een zorg om Jezus niet te onteren, wel, schept moed, ik zal u opwekken, op gelijke wijze, als ik van een Godzalig man gelezen heb, Mr. Peacock, die van een predikant bezocht, gevraagd werd, of zijn begeerte was, dat men God de Heere eens voor hem wilde bidden, alzo hij in grote mistroostigheid was, gaf tot antwoord: *Nee, zie toe dat u Gods Naam niet ijdel gebruikt, iets biddende voor zulk een verwerpelijc vat als ik ben.* Maar wat zei een zijner kinderen, daar bij staande, met een bewogen hart, en tranen in de ogen (en dat zelf past u nu toe). *Och Vader; - zei het liefhebbend hart, - zeg niet dat u een verworping bent, want ware dat zo, u zou zo bezorgd niet zijn voor de ere Gods, die vrezende, door de gebed te ontheiligen.*

Zwaarmoedige ziel: Het dunkt u enig bewijs van het Christendom in mijn ziel gevonden te hebben, maar och, wist u hoe ellendig het er mee staat!

Godgeleerde: Het is zeker een goed teken zo jaloers, te zijn voor de eer van Jezus Christus, en eerbiedig voor zijn Heilige Ordinanties.

Zwaarmoedige ziel: u gevoelt zeer gunstig omtrent mij, maar het is een oordeel van liefde, ik gevoel wel anders in mij daarom zo weigert ook mijn ziel uw vertroosting aan te nemen.

Godgeleerde: u zult mij met geen redenen weerspreken.

Zwaarmoedige ziel: Wat zegt u? mij dunkt er is niet een teken van ware genade in mij te vinden, maar wel tot mijn veroordeling te zien.

Godgeleerde: Ik heb al reeds het tegendeel getoond, maar het is mij niet vreemd, zulks tegenwoordig uit u te horen, omdat ik u in een bijzondere bedwelming zie. De staat nu van bedwelming is ene staat van duisternis zoals ons voorkomt in de heilige Schrift (Jes. 50 v. 10, 11 enz.) Zij brengt ze als een dikke nevel voor het oog der ziel, zodat men, als dan voor die tijd zo niet zien kan de goede gaven van onze God; de droefheid verzwelgt die goede hoop, als een zee in haren ondoorgroondelijke kolk (Job 6 v. 3).

Maar hebt goede moed, eens anders oog, ziet wat kostelijks in u, ik heb u een goede vrucht des Heiligen Geestes getoond, en zullen zich vele anderen als heldere sterren in deze nacht der duisternis opdoen. Het is nu een bewolkte stonde, maar gelijk men in een nevelige dag, nog wel zoveel licht kan zien, om van de dag te besluiten evenzo in zulke stonden om de genade Gods te erkennen. 't Geen reeds gezegd is, vertoont zulks genoeg en geeft een klaar bewijs, dat u een planting des Heeren bent, gelijk men zelfs uit een tros druiven goed kan zien dat het een wijnstok en geen dorre doorn is.

Zwaarmoedige ziel: Omdat ik nochtans zulk een bewijs niet in mij vind, hoe durf ik tot die grote Zaligmaker te gaan.

Godgeleerde:

- Ten eerste. Salomo zegt: daar is een die zich, zelf denkt rijk te zijn, en hij is arm, en een die zich denkt arm te zijn en hij is rijk. Dat zag men wel in lichamelijke ontsteltenissen. Daar was er een welke niet met al had, die zich liet voorstaan een groot meester te zijn alsof het hem alles toebehoorde, gelijk die Athenienses; welke waande dat al de schepen die in de rivier aankwamen de zijne waren; een ander goed voorzien, zal niet anders spreken als van armoe, alsof bij nog gebedeld brood zal moeten eten, en in een gasthuis komen om te sterven. Zo vind men 't ook in de genade, de Godzalige denkt dikwijls zeer gering van zichzelf, vooral in de nacht van deze zielsbedwelmingen en ziet! er is nog al een vrij grote schat in de ziel. 't Gaat met de genade als met het goud in de mijn; daar is wel goud genoeg, maar .het ligt diep begraven in de mijn. Zo is dikwijls de genade in de ziel, maar hij ligt verborgen, daar is wel de wortel der genade, zoals Job zei: *De wortel der zaak werd bij mij gevonden* (Job. 19 v. 28). Hoewel het ook geschied, dat die wortel zo diep onder de aarde verborgen ligt, dat ze niet zienlijk is. Dit is een rijke 'armoe'; immers het is met zulke zielen gesteld, als men soms zag, dat iemand dacht een desolate boedel te vinden, maar zijn boeken overziende, noch schatten had om over te houden.
- Ten tweede. Maar genomen, dit gebrek der ziel, wel, dat moet u van Jezus Christus niet afhouden, maar zo veel temeer hebt u van node om tot Jezus te gaan dat uw ledigheid uit Zijn volheid mocht vervuld worden.
- Ten derde. u toont ook in deze niet recht te verstaan de werkzaamheid van het geloof hetwelk niet op zich zelf rust, maar geheel tot Jezus Christus uitgaat. Het was een heerlijk woord van Mr. Bradfort: Hij zei: *Als de werken oorzaak waren van mijn zaligheid, ik zou geheel wanhopen, maar nu is het geloven, en dat doet mij moed grijpen in Jezus Christus de fontein des Heils.* u gaat een recht andere weg in, omdat uw gaven zo groot niet zijn, als u wel wilde, daarom wantrouwt u, en u ziet niet genoeg op Jezus de Heelmeester der ziel. u wilt zelf iets brengen om Jezus aangenaam te zijn, ja zijn gunst te verdienen. u wilt het met uw eigen munt betalen, dat mishagt onze Jezus die voor een vrijgever van Zijn gaven wil erkend zijn, en Zijn genade voor niet en zonder geld uitdeelt (Jes. 55 v. 1) Ten beste genomen, zo wilt u zo geheel op Jezus niet steunen of wilt ook wat in u zelf bevinden, niet ongelijk aan de Abrikoos en Perzik, die men wel aan de muur opbindt, maar echter ook haar vastigheid in haar eigen wortel heeft; zo niet Christenen Jezus moet alleen de eer hebben: u hebt de lessen van zelfverloochening nog niet genoeg geleerd. u moet niet alleen uw zonden verloochenen, maar ook uw deugden; wat meent u, zo u wat meer goeds in u vond, wat meer bedroefd was over uw zonden, een hoger trap van heiligheid bereikt had, dat Jezus u dan zou helpen? Wat is dat anders, als van uw plichten uw behouder te maken? Weg met die gedachten! u moet van uw droefheid de pleister niet maken om u te helen, noch van uw heiligheid uw bruiloftskleed. Al bereidde ge u twaalf maanden, een heel jaar lang, als die maagden, u zou nochtans in uw eigen voorbereiding niet kunnen bestaan; al kon u zulke beken van tranen schreien als die grote schreisters in het Evangelie, die wij zelden vinden als met die dauw op de wangen, wat zou dat zijn? Kunt ge u met vuil water schoon wassen? Nu zo is al het onze, ook onze tranen, van welke een der ouden bad: *Heere, was mijn tranen.*

Och, onze tranen hebben wassing van node, en ons wenen zelfs is te bewenen. Ver zij dan dat eigen vertrouwen, verloochen u zelf en al wat u bent en in uzelf krachteloos zijnde, vertrouw op uw God (Ps. 71 v. 16.) (2 Kron. 20 v. 12.) Geef u over in Gods hand, (Ps. 10 v. 14) en betrouw op uw Heiland, die u verhoogt uit de poorten des doods, opdat u Zijn gehele lof in de poorten der dochters Sions zou vertellen en u verheugen in zijn heil (Ps. 9 v. 14, 15.) Erken u zelf naakt, om van Jezus gekleed te worden, want uw klederen als die van de maagden (Esther 2) moeten uit 's Koning kaste komen. Was het niet God die Adam kleepte en hebt u niet gelezen van de opperpriesters in het Oude Testament, dat zij in het heiligdom ingaande hun eigen klederen moesten uitdoen en de heilige aantrekken? Zo moet u van die lappen en bellen die de uwe zijn afdoen om Jezus aan te doen. u moet zelfs geheel en al op Jezus leunen als de Bruid (Hoogl. 8 v. 5.) In Hem is al uw heil, doch Hij wil ze ook vrij weggeven, en niet verkopen.

Zwaarmoedige ziel: God wil nochtans niet dat men met ledige handen voor Hem verschijnt en wil een offer voor Hem meegebracht hebben.

Godgeleerde: De beste gave is een ootmoedig hart en geloven in Jezus Christus, wat had die arme vrouw (Mark. 5v. 27). Zij had al haar goed verdokterd en had niets over als het vertrouwen op Jezus, dat Hij haar helpen wilde, en haar geloof behield haar, volg haar voorbeeld gelooft, en uw ziel zal behouden zijn.

Zwaarmoedige ziel: Maar het geloof moet werkzaam zijn en zich vertonen in Heilige oefeningen en deugden des gemoeds. Maar die vind ik niet.

Godgeleerde: Vindt u geen mishagen in uw aanleggende gebreken, wenst u niet van het lichaam der zonde ontslagen te zijn? Zoge u God niet beter willen dienen? Is Jezus niets waard in uw ogen? Wilt u Zijn goedheid niet smaken en voortaan met Hem wandelen? Is u wel iets bitterder, als de kracht Zijner werking en gunstige tegenwoordigheid niet te mogen smaken?

Wel pas u dan toe, wat iemand tot zulk een verslagen hart zeide: Was u geen Bruiloftskind, u zou niet zo zuchten om het afwezen van de Bruidegom.

Zwaarmoedige ziel: Ach! God weet en mijn ziel weet hoe gebrekkig ik nog in dit alles ben.

Godgeleerde:

- Ten eerste. Ik verwonder mij dikwijls, hoe ik het volk Gods zo bekommerd vind over hun staat, daar de kinderen der wereld zo onbezorgd en weelderig daar heen gaan, alsof zij de ware bondgenoten waren. Maar het gaat hier in het geestelijke zoals men dikwijls in het tijdelijke verneemt. Het spreekwoord zegt: *Terwijl de armen zingen, zuchten de rijken.* Zo vindt men het dikwijls. Terwijl de arme man in zijn pothuis zingt, zo is de rijke man vol rouw in zijn rijke zaal. Evenzo gaat het ook dikwijls met de ziel, de ledigste zielen zijn dikwijls het meest verheugd, alsof het vrij wat ware, daar de meest begenadigste kermen en zuchten. Dat vertoont zich bijzonder als het Heilig Avondmaal voorhanden is, de blote belijders gaan dikwijls met grote verwaardheid daar heen alsof zij alleen leden van Christus waren, daar de ware discipelen klagen en kermen over haar onwaardigheid, kwalijk vrijmoedigheid durvende nemen om tot haar Heere toe te gaan.
- Ten tweede. Het is ook een grote misslag, als wij ons door het gevoel van onze gebreken en nietigheden zouden laten afleiden, van Hem die ons alleen helen kan,

wij moeten liever daardoor tot de Heere Jezus een gedreven worden, en tot die hulpmiddelen van onze zaligheid. Liederen die ziekelijk zijn moeten niet geheel en al de spijze weigeren maar zoals men zegt: de mond wat bieden, tot nodig voedsel en versterking, al is de eetlust nog zwak. Een man die slecht van gezicht is, zal die de vensters toe doen omdat het in huis donker is? Nee, hij zal ze open zetten om licht te ontvangen en beter te zien; hoe kouder iemand zich bevindt, hoe meer bij van node heeft bij het vuur te gaan, of enig werk van oefening in de hand te nemen. Vinden wij het gebrek van onze zielen, wij moeten niet ons van de Heere Jezus verwijderen maar tot Hem vluchten en alle middelen betrachten van welke wij iets goeds te verwachten hebben, wij moeten ook in deze niet leeg blijven zitten, als zonder moed, maar uitgaan tot onze Heere die genoeg heeft om onze verlegenheid te hulp te komen.

Zoals Jakob tot zijn bedroefde kinderen zei: in die grote hongersnood van Kanaän (Gen. 42 v. 2.) Wat zit u bedrukt, ziende de een op de ander? alsof er geen hoop was en u allen van honger vergaan moest? Daar is brood genoeg in Egypte, trekt op, en haalt dat ons nodig is.

Zo mede-Christenziel, wat zit u daar neer, bedrukt en verslagen als of er geen raad was, daar is brood genoeg bij uw hemelse Jozef, trek op en voorziet u van zijn heerlijke goederen opdat u niet sterft. Hebt u niet, geeft de moed niet verloren maar laat uw gebrek u te meer tot Jezus en Zijn Heilige Tafel opwekken.

Zwaarmoedige ziel: Wist ik dat Jezus mij aannemen wilde, ik zou vrijmoedigheid hebben en heengaan.

Godgeleerde: Weet dit voorzeker dat Jezus veel meer mishagen heeft in deze wantrouwende gedachten, als in uw zonden zelf. u weet dat een medicijnmeester meer verstoord is wanneer de patiënt zijn geneesmiddel verwerpt, als door de walgelijkheid van de ziekte zelf; wek uw geloof op, en eer deze Hemelse Medicijnmeester in het ontvangen van zijn geneesmiddelen en u zult Hem gans toegenegen voor u bevinden.

Zwaarmoedige ziel: Och mij, ik vind mijn hart zo geheel leeg.

Godgeleerde: Ga tot uw Jezus, Hij is die rechte Elisa, die niet uw vaten met uiterlijke olie, als die vrouw van de zonen der profeten gebeurde (2 Kon. 4 v. 8.), maar uw ziel met de olie zijner genade vervullen zal; bent u veel schuldig en kunt niet betalen, vreest u dat God, u en uw kinderen om de schuld wil in de kerker werpen zal, dat is ziel en lichaam in de hel smijten, wel, hier is Hij die voor u wel voldoen en uw schulden zal betalen. Gaat tot Hem en hoeveel u ontbreekt, Hij heeft genoeg om u te geven, hier is voorraad genoeg, niet de volheid van een vat, maar van een fontein, ja, een gehele zee.

Zwaarmoedige ziel: Voelde ik enig geestelijk leven en enige Hemelse bewegingen, ik zou naderen, maar ik gevoel mij zo vadsig en dodig.

Godgeleerde: Voelt ge uw ziel zo vadsig en slaperig, wilt u daarom uw plicht nalaten? O, zo veel te meer moet ge u opmaken! Hoe doet u als uw been in slaap is, blijft u dan zitten? Nee u staat op, gaat er op staan en zie, het is gedaan; zomede zal ook de heilige oefening deze slaperigheid verdrijven.

Zwaarmoedige ziel: Maar ik vind ook mijn ziel zo gans dodig, en zonder geestelijk leven.

Godgeleerde: Weet ook, dat moet u tot de Heere Jezus uitdrijven, om meer levendig te worden; wie is het leven, en de fontein des geestelijken levens, dan alleen Jezus Christus onze Heere? Het schijnen van de zon geeft licht aan al de beweegbare lichamen en dat doet Jezus aan de ziel. Als u bij het vuur zit, en krijgt een dove kool in de handen, wat doet u, als u ze wilt doen glimmen? u brengt ze bij een brandende kool en hij begint te branden. Is uw ziel doof, brengt ze tot Jezus en uw dove kool zal glimmen. Zegt u ook: *mijn ziel is zo dodig, wel, Jezus kan ook doden levend maken*. Het was een zonderling geval (2 Kon. 13 v. 21) dat een dood man geworpen in het graf van Elisa, zijn beenderen aanrakende, levend werd. Werpt u ook op de dode Jezus, op Zijn dood lichaam, in de Heilig Avondmaal, raakt die Heilige panden aan, en uw ziel zal leven.

Zwaarmoedige ziel: Had ik enig verlangen naar deze waardige panden, maar daar is als een walging in mijn ziel van deze Uw spijze, ik behoorde daarnaar te verlangen, als ene die ter Bruiloft zou gaan, en dat vind ik niet.

Godgeleerde: Dat doet uw tegenwoordige rouw en zielsbedwelmig. David door zijn menigvuldige verdrukkingen, klaagde: *zijn brood te hebben vergeten* (Ps. 102). Scheur af deze dikke rouwmantel en schud ge uit het stof en uw ziel zal haar vorige gestalte bekomen.

Zwaarmoedige ziel: Maar ach! Zolang ik mij dusdanig bevind: wat raad? God wil, een begerige ziel en geopende mond, die heb ik niet, hoe zal ik dan deze hemelse zoetigheden smaken?

Godgeleerde: Hebt u niet de begeerte die u zou willen, bid God, en Hij zal u die geven en zich over uw zwakheden erbarmen; Hij zal ook uw mond vervullen met Zijn hemelse goederen; bij Hem is een fontein des levens, en bij Hem is een gehele volheid en het zal aan geen vervulling ontbreken.

Zwaarmoedige ziel: Ik weet wet dat er genoeg is bij de Heere, water genoeg in die Fontein en melk in die borsten der vertroosting, maar ach! ik heb geen kracht om daar aan te zuigen, en die Hemelse zoetigheden tot mij te trekken!

Godgeleerde: De Heere is genadig, Hij zal u mond en krachten geven omdat Hemelse vocht ten monde te doen invloeien, gelijk de herders doen aan de zwakke zuiglammeren, melkende de melk uit de uiers en dat druppende in de mond der tedere schaapjes, of als een moeder aan haar zwakke zieke zuigeling doet, persende het zo uw uit haar borst met haar eigen vingers en daarmee het tedere kindje lavende; zo zal de Heere doen. Hebt u geen kracht om te zuigen, de Heere zal zelf deze melk der vertroosting uit die volle aderen uitdrukken en u in de mond indruppen. Schep moed, en laat u niet verhinderen van deze troostrijke zegelen.

Zwaarmoedige ziel: Ach ik ben onwaardig om tot de Heere toe te treden tot Zijn tafel.

Godgeleerde: De liefde Gods zal u waardig maken en waardig achten, treed maar toe.

Zwaarmoedige ziel: Hoe durft zulk een arm bedelaar tot Jezus te komen als ik ben?

Godgeleerde: ja, voor de armen breekt Jezus Zijn brood (Ps. 107 v. 9) (Lukas 1 v. 53). Ahasveros bereidde zijn maaltijd voor zijn vorsten, maar Jezus voor de behoeftige zielen.

Zwaarmoedige ziel: Ik heb geen klederen om tot zulk een grote Bruiloft te komen.

Godgeleerde: Jezus heeft klederen voor u, die zal u versieren, al onze sieraden moeten van daar komen, als die van die Koninklijke Keurdochteren uit van de koning huis (Esther 2).

Zwaarmoedige ziel: Ik schaam mij om in dat gezegende gezelschap van de Heiligen neer te zitten en met hen mijn handen uit te steken.

Godgeleerde: Die ons allen waardig maakt is Jezus Christus, die, ook u zal geven hetgeen u behoeft. Schep moed in de goedertierenheid en meedogendheid uws Heeren, Hij is zeer vriendelijk en bijzonder om verlegen zielen aan te nemen.

Zwaarmoedige ziel: Ja, waarlijk verlegen vind ik mijn ziel, ja geheel zonder verwachting en hoop.

Godgeleerde: Wanhoopt in uzelf, maar wekt u vertrouwen op in de goedheid uws Heeren.

Zwaarmoedige ziel: Zou Hij zulk een arme ziel willen aannemen als de mijne is?

Godgeleerde: Ja zeker, als u zulks van Hem begeert (Ps. 81 v. 1 l). Verre zij het dat Hij zulk een begerige ziel zou weigeren. Hier is niet te vrezen, wat gelezen wordt in: (Klaagl. 4 v. 4). *De kinderen roepen om brood en daar is niemand die het hun geeft.* Ga tot Jezus en Hij zal uw hongerige ziel verzadigen.

Zwaarmoedige ziel: Was ik een Zijner kinderen, ik zou ook een deel verwachten.

Godgeleerde: Een kind bent u, en een deelgenoot der genade van Jezus Christus. Hebt u de wasdom en sterkte van anderen niet, dat kan u het kinderrecht niet benemen. u weet dat in een groot huisgezin kinderen zijn van verschillende soort, grote, kleine, gezonde, zieke, enz. Zo ook in dit huisgezin van de Heere onze God: in de hemel heeft Hij die sterke helden, die altoos Zijn aangezicht zien, namelijk: de Heilige Engelen; op aarde heeft Hij ook kinderen van verscheiden slag, daar heeft Hij zijn mannen, jongelingen, kinderen, ja ook zuigelingen, die niet als een man verdragen kunnen, daar heeft Hij gezonde en zieke kinderen, sommige welker aangezicht is als blinkende en anderen wier gelaat door geestelijke krankheid is verdonkerd en vervallen.

Zwaarmoedige ziel: Och zo ik maar van de minste genade Gods kon zeker zijn, dat zou mij genoeg zijn.

Godgeleerde: Ja was het inderdaad ook zo. Het heil van Gods kinderen en waarheid van de genade. De minste Christen is zowel een Christen, zowel met Christus verenigd, als de meeste. Niet alle sterren zijn even groot, maar staan, alle aan een firmament of uitspansel. Niet alle, leden des lichaams zijn even groot, maar zijn alle nochtans op gelijke wijze met het hoofd verenigd, zo zijn niet alle Christenen even sterk, maar nochtans gelijkelijk met het Hoofd Jezus Christus verenigd, ja gelijk de levendige geesten zich zowel vervoegen in het minste deel des lichaams bijv. een pink, een teen enz. om het zelf levendig te maken, en een boom zijn sap bijzet zowel aan het kleinste rijsje als aan de grootste tak, zo zal zich ook de kracht der verdiensten van Jezus zowel verspreiden tot de minsten Christen als tot de meesten. Het kleinste lidje in Gods huis zal niet ontbreken wat hem heilzaam is. ja, men bevindt in de het Woord van onze God, dat het hart van onze Heeren op een bijzondere wijze over die zwakke en ziekelijke kinderkens hangt. In het zuigen der zuigelingen blinkt uit de wijsheid van onze Gods, zoals David aanmerkt in (Ps. 8) en zo ook in het geestelijke blijkt zulks wonderbaar, zoals Hij hetzelfde aan de Hemelse zuigelingen doet. Dat

verklaart de Heere bij de Profeet Hosea aangaande Efraïm, zeggende: als Efraïm een kind was leerde Ik hem gaan (Hoofdstuk 11 v. 1, 3 en vers 4): Ik reikte hem voeder toe. Evenals een min de borsten uithaalt en het kind toereikt, zo verklaart de Heere dat Hij aan Efraïm gedaan heeft.

Dat is de goedgunstigheid Gods aan de Zijn en gelijk van Jozef (Gen. 50 v. 21) verhaald werd, dat hij zijn broederen onderhield tot de mond der kinderkens en zuigelingen toe, zo heeft dat bijzonder in onze waren Jozef, de Heere Jezus Christus, zijn plaats en toepassing. Ik begon ook boven reeds te zeggen, dat zelfs het hart van de Heere onze God bijzonder op die zwakke zielen gezet is. Hangt niet het hart van een liefhebbende en barmhartige moeder meer over het tere zuigelingetje in de wieg, schreiende om de borst, en het zieke kindeke in zijn kribbeke, als over de oudere kinderen die over huis gaan, en gezond zijn; roepende om hun behoeften, zal ze niet de oudere en gezonde laten gaan, om het zo u en uw zieke kind zijn gemak te geven. En nog meer als dat moederlijke hart, betoont de Heere onze God ook aan al Zijn zwakke en zieke kindertjes, zij zijn het over welk Zijn oog bijzonder ten goede is wakende en die de eerste zijn van Zijn voorzorg. Ja het is te verwonderen hoeveel werk God de Heere maakt van zulke treurige harten; wij zien het in het voorbeeld van het verlaten Israël (Jes. 66 v. 12, 13, 14), als een vader die met zijn tere kindje speelt, het op de knie neemt, om het wat te vermaken, zo belooft ook de Heere dat Hij aan het bedroefde en neergedrukte Jeruzalem wil doen.

Zwaarmoedige ziel: Wat is de minste trap van genade?

Godgeleerde: Een kind geboren zijnde is een arm, naakt, walgelijk en onbeholpen schepsel het heeft niets als wat hem gegeven wordt, en heeft geen kracht om zelfs iets te verdienen, het kan noch hoofd, noch hand, noch voet verroeren om zich zelf te helpen, zijn eerste geluid is schreien en zijn eerste toevlucht de moederlijke borst. Hieruit kent men ook die Geestelijke kinderen in Christus, God gaf hun een oog om die naaktheid, onmacht en vuiligheid van hun natuur te zien, zij klagen en schreien daarover, en al hun troost is in Christus, het schepsel kan hen niet meer vermaken en gelijk de borst van de moeder de enige vreugd voor het kind is, zo is het met de jong geboren ziel in Christus. En vindt u dit nu niet bij u? Dan bent u dan een nieuwgeboren kindje in Christus; o grijp moed ziel, die arme en slechte geboorte zal mogelijk een vreemde tot afkeer zijn, maar meer tot ontsteking der vaderlijke ingewanden. Immers hebt u daar gevoelen van, durft u dat miskennen?

Zwaarmoedige ziel: O, die sobere toestand van mijn ziel! Ach zo dor en leeg! Wat verwachting zou er voor mij zijn?

Godgeleerde: Het is donker in uw ziel, als gezegd is, zodat u onder deze wolk, uw genade niet zien kunt, maar wacht u die nog meer te verdonkeren, zegt niet: ik ben een dorre boom (Jes. 56 v. 3). Houd u veeleer door de minste proef opgewekt; wie veracht de dag der kleine dingen? (Zach. 4 v. 10). Uw Heere wil ook Zijn hand tot de kleinen wenden (Zach. 13 v. 7). Hoe klein of hoe groot als het maar oprecht is, het zal uw Jezus aangenaam zijn, al is er maar een handje vol, Hij kan en Hij wil daar wat groots van maken, als van Zijn rijk voorzegd is (want zo is het ook met Zijn rijk in de ziel) (Ps. 72 v. 16). *Is er een hand vol koren op het land, op de hoogten der bergen, de vrucht daarvan zal ruisen als de Libanon.* Bid om die geestelijke aanwas in uw ziel en als Jabes bad of God hem wilde zegenen en zijn landpalen uitbreiden (1 Kron. 4 v. 16.). Bid zo om die geestelijke zegen aan uw ziel en de uitbreiding van uw genade; vergeestelijk dat van Jabes en zegt: *Heere, zegen mijn geestelijken staat breid mijn*

genade uit. Of als David zei van zulken, die God reeds kenden, en begenadigd waren (Ps. 36 v. 1) *strek Uw goedertierenheid wijder uit over diegenen die u kennen*, en u zult dat niet krachteloos vinden. Het Woord zegt van Jabes: *God liet komen, dat hij begeerde*. u zult niet minder goedheid bij de Heere vinden.

Zwaarmoedige ziel: Was ik alleen zwak en ziek, en niet zo ongelovig, maar mijn ongelooft zal mij verdoemen, en Zijn gunst onwaardig maken.

Godgeleerde: Ongelooft was er ook bij Thomas en toch krijgt hij verlost zijn vingers in de zijde en wonden van Jezus te steken. In het Heilig Avondmaal staat Jezus met Zijn open zijde en doorstoken handen en voeten, breng ook uw vingers daartoe, opdat u geloven mag; hoor wat uw Zaligmaker zegt, Hij roept u toe en zegt tot u als eens tot Petrus; *wat vreest gij, klein gelovige?* (Matth. 14 v. 31).

Zwaarmoedige ziel: Kon ik mijn nood aan Jezus klagen, wat nood was het nog? Maar ik kan niet bidden tegen mijn noden, wat raad nu?

Godgeleerde: God kent uw noden en zal u troosten. De moeder verstaat wat het kind wil als het schreit in de wieg al kan het zijn noden niet klagen, en komt het te hulp. Men weet ook de begeerten van de bedelaar, al is hij stom en geeft hem een aalmoes. Zie de uitkomst van die bedroefde vrouw: (Matth. 9 v. 21, 22) niet vele woorden hoort u van haar, maar zij sprak in haar hart; maar Jezus kende haar begeerten, en dat sprakeloos doch heerlijk verzoek vermocht bij de Heere. Hij hoorde de woorden van haar hart, en terwijl zij haar bevende hand tot de zomen Zijner klederen bracht een wonderlijke kracht ging van Hem uit tot haar genezing. Vindt ge uw mond gestoten om tot Jezus te bidden en uw hand als bevende om Zijn klederen aan te grijpen, och spreek in uw hart, en raakt maar het uiterste des kleeds aan en u zult ook uw hoop niet verijdeld zien.

Zwaarmoedige ziel: Hoe zou ik door al dat heil van mijn zielsbezwaren en zoveel gevoeglijke tegenspraken durven doorbreken.

Godgeleerde: Ja, zoals u gemelde vrouw die dikke drommen van die verdringende schare ziet doen (Mark. 5 v. 27).

Zwaarmoedige ziel: Och kende u de ongedaanheid van mijn hart, het is zo droog en dor, niet anders als een boom die geheel dood gegaan is.

Godgeleerde: Wacht u wel o ziel! u zo geheel te verwerpen, hoor uw God spreken, de Heere zegt, in (Jes. 56 v. 3). *Zeg niet ik ben een dorre boom!* Vindt ge u zwak, God wil u sterken, en werpt de moed, noch de hoop niet weg. Zeg niet: *ik ben verloren*, maar grijp moed en zeg: ik zal nog sterkte bekomen. De zwakke zeg: *ik ben een held*, (Joël 3 v. 10.) Groeit uw tak niet zoals u wenste, wel hoor wat de Heere zegt: *Hij is er die de nederige boom verheft en de droge boom bloeiende maakt* (Ezech. 16 v. 24). Ziet u het huis Gods? Wel, daar vloeien de hemelse beken (Ps. 87) en bijzonder aan de Heilige Tafel, daar is dat heilzame bloed, dat uw dorre wortel besproeiende, uw boom zal bloeiende maken. Daar heen o verlegen ziel, leg u aan die waterpijpen en het zal u wel zijn, laat uw zwakheid u niet afschrikken want hoe zwakker u bent, hoe meer u de Geestelijke geneesmiddelen van node hebt, zoals een zwak lichaam de spijs, een zieke de medicijnen, de wijnstok de muur, en een teer boompje met latten, en een vallend huis met stutten onderzet wordt. Is uw geloof klein, wel, het zal nog al grote dingen kunnen doen. De tong is een klein lid, maar wat richt het niet al uit? Een kleine toom regeert het paard en een klein roer het gehele schip; een klein geloof kan ook al

grote dingen doen. Durft u de gehele hand niet in Jezus Christus' schotel te steken, wel breng dan het uiterste van uw vinger bij en raakt daarmee in deze geestelijke Honing, uw hongerige ziel zal verzadigd worden en uw donkere ogen zullen opklaren als die van een Jonathan (1 Sam. 14 v. 27).

Zwaarmoedige ziel: Zoek ik mij al schoon wat op te geven, zie, de mistroostigheid mijns harten werpt mij terstond weer terneer. Denk ik aan God en deze Uw panden, mijn ziel maakt misbaar in mij en verschrikking grijpt mij aan.

Godgeleerde: Zij kunnen u daarentegen stof geven tot geestelijke moedgrijpingen, ziet, de Koning die de dis bereid; wie is Hij? De vriendelijke Jezus op Wiens lippen genade is, en Wiens handen druipen van vettigheid. Ziet in het begin van het Evangelie daar van Jezus Christus geboodschapt wordt, wat is het Woord der Engelen tot Maria, en tot de herders? 't Is al, *vreest niet, vreest niet*, (Luk. 1 v. 30 en Luk. 2 v. 20). Onze Zaligmaker predikende door Zijn Geest, wat heeft Hij al Vrede boodschappen aan de treurige harten laten brengen (Jes. 40 v. 1, Jes. 26 v. 3, Ps. 29 v. 11, Jes. 61 v. 1) betonende dat Hij is die grote Hogepriester, sprekende vrede en Zegen over zijn volk. In de wereld komende, druppen Zijn lippen van zaligheden in Zijn Predikaties. *Zalig! Zalig!* tot acht maal toe (Matth. 5 v. 1 enz.). Scheidende uit de wereld was het al: *vrede, vrede, vrede!* (Joh. 14 v. 27.). Kerende tot de discipelen na Zijn opstanding was het: *Wiens zonden gij vergeeft*, enz. Joh. 20. Het was vergeving der zonden. In de dag des oordeels zal het woord tot zijn schapen zijn: *Komt gij gezegenden mijns Vaders, beërft het Koninkrijk dat voor u is weggelegd van voor de grondlegging der wereld*. Wat zal ik meer zeggen? Het gehele Evangelie geeft getuigenis van de goedheid en vriendelijkheid van onze Heere. Wie kwam ooit tot de Heere Jezus met ene oprechte begeerte, die niet geholpen werd? Hoeveel vriendelijker vinden wij zelfs de Heere Jezus als zijn discipelen? Paulus sloeg Elimas met blindheid. Jezus doet de blinde Bartimeüs zien, Petrus sloeg Ananias en Safira met de dood door zijn woorden, maar Jezus maakte met Zijn woorden de dode Lazarus levend. De discipelen verboden de Syro-Fenisische vrouw; Jezus riep ze tot Hem als zij haar bekeven en gaf ze haar begeerte. Al de werken van onze Zaligmaker, zijn werken voor zaligheid, ten leven en niet ten dood. En hoe Hij zich omtrent de verlegen zielen wil gedragen blijkt uit Zijn vriendelijke uitnodiging (Matth. 11 v. 28.) *Komt herwaarts tot Mij allen die vermoeid en belast bent en Ik zal u rust geven*. Slaat het oog op de tafel des Avondmaals en op die panden in dezelve, wel is het een Liefde-Tafel en vriendenpanden die Jezus daar aan de Zijnen uitdeelt. Had u ogen om te zien, u zou daar de vriendelijke Jezus zien staan al nodigende en roepende: *Komt in gij gezegende, wat staat u daarbuiten, Ik heb voeder voor uw ziel*. Aan de randen van deze Liefde-Tafel geschreven: *Eet en drinkt vrienden*, enz. *dit heb Ik voor u bereid, zie daarbij Mijn hart en goede wil jegens U*. Op dan! wat reden hier te vrezen? Is er integendeel geen reden, om met blijdschap aan deze Heilige panden en deze milddadige huiswaard te denken.

Zwaarmoedige ziel: De oorzaak van vrees is in mij zelf. Hoe durf ik geringe, tot zulk een groot en heerlijk Koning toegaan?

Godgeleerde: Uw vrijmoedigheid bestaat in Zijn goedheid, niet uw waarde. Ziet! de Heere roept u als wij zeiden op zijn roeping, en niet om uw verdiensten, hebt u toegang te nemen. De grote Koning reikt u als van de hemel Zijn Scepter toe, en veroorlooft u te komen in de binnenhof. Bent u gering, Hij wil u echter verwaardigen. Ik hoor spreken in (Spr. 9 v. 1) van een grote Majesteit, onder de naam van de

opperste wijsheid, van een Koninklijk huis, ... en van een feestmaal, maar als ik zie naar wie die boden van deze Hemelse Koning gaan, zo vind ik dat het slechte en geringe lieden zijn. *Wie is slecht, hij kere zich herwaarts (zegt de Wijsheid) hij kome en ete van mijn brood, en drinke van de wijn dien Ik gemengd heb* (vers 4 en 5). Hoort ook dit, o slechte, hoort en onthoud het voor u.

Zwaarmoedige ziel: Maar wat heb ik om zulk een groot Koning aan te bieden (1 Sam. 9) wat is er in mijn hand en wat is mijn gave?

Godgeleerde: De Heere schat onze gave niet naar de waarde, maar naar de genegenheid van onze harten, brengt wat u kunt, en het zal de Heere welkom zijn. Brengt lammeren voor de heerser der ganse aarde. (Jes. 16 v. 2). Wat is een lammetje voor de Koning der gehele aarde? Nochtans wil Hij het niet verachten, als het Hem van een waar Israëliet wordt opgedragen. De grote God laat zich met zulk een kleine en geringe gave vergenoegen.

Zwaarmoedige ziel: Zo ik een aards Koning verwachtte, hoe zou ik bekommerd zijn om Hem te ontvangen. Nu is het de grote Koning van de hemel die ik wacht.

Godgeleerde: Hebt u niet gehoord dat de Hemelse Koning een goedertieren Koning is? Doe wat u kunt en Hij wil het zich laten gevallen; daar zijn geschiedenissen van Koningen en grote personen, die zelfs een knol of dronk waters van hun onderdanen in dank hebben aangenomen. Ook weet u wel dat het der Koningen wijze niet is om op de middelen van enig bijzonder onderdaan te leven, zij verzenden zelfs hun bagage en koninklijke toerusting vooruit, naar waarde van haar staat. Zo zal ook uw goede God doen; wat u niet hebt en Hij nochtans van u eist, Hij zal het u geven, en zelf meebrengen. Vertrouw op Zijn goedheid en stel u tevreden.

Zwaarmoedige ziel: God is van een verschrikkelijke Majesteit (Job 27) en dat doet mij vrezen.

Godgeleerde: Een heilige vrees betaamt ons, maar die onze dienst aan de Heere onze God niet verhindert: *Doet geloften en betaalt ze de Heere uw God, allen u die rondom Hem bent, laat hen Dien die te vrezen is, geschenken brengen, die de geest der Vorsten als druiven afsnijdt, die de Koningen der aarde vreselijk is* (Ps. 76 v. 12, 13). Daar komt ons God tevoren onder een heerlijk beeld en ook als die vreselijke God die zelfs voor de koningen der aarde verschrikkelijk is.

Maar wat? zal dat het volk van God afschrikken om geschenken tot dien God te brengen? neen: brengt geschenken dien, die te vrezen is. Brengt ze wel met een heilige vrees en eerbiedigheid als tot dien groten Koning, maar ook met een heilige vrijmoedigheid als tot uw liefhebbend God.

Zwaarmoedige ziel: Hoe durft zulk een arm schepsel als de mens is, enige vrijmoedigheid nemen om tot die grote God toe te treden, daar zelfs die heerlijkste schepselen, die Graven en Hertogen van de hemel, de heilige engelen, als met beven en beschaamdheid voor Hem bestaan?

Godgeleerde: Traden wij toe in onszelf, wij mochten vrezen, nu schuilen wij achter de rug en onder de klederen van Jezus Christus, de Zoon en Erfgenaam van de hemel, de metgezel Gods, God zelf heeft ons die levende Weg naar de hemel gebaad en voor ons verdiend, dat wij met vrijmoedigheid mogen toetreden en onze noden voor de Heere brengen. Laat ons met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der Genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen en genade vinden om geholpen te worden ter

bekwamer tijd (Hebr. 4 v. 16). Wij mogen in Christus Jezus toetreden tot God, ja, met vrijmoedigheid toetreden. O! wonderlijke zaak, en onbegrijpelijke verheffing voor de arme zondaar! De oude Leraar Chrisostomus zei: Daar de engelen het aangezicht moeten dekken, daar werd de mens genodigd om met vrijmoedigheid en als met ongedekt hoofd tot God te gaan, zonder dat hij te vrezen heeft tevergeefs te komen, neen! hij zal barmhartigheid vinden en geholpen worden ter bekwamer tijd. Bedenk dit o treurig hart en wek uw geestelijk vertrouwen in Jezus Christus op, ziet u op uzelf, vrees, maar ziet u op Jezus Christus, vertrouw. Hij is wel een groot, maar ook zeer vriendelijk en goedertieren Koning. Zijn kroon is een zeer heerlijke kroon, maar ook vol genade en goedertierenheid.

Ik heb het van één opgemerkt gezien in (1 Kon. 10 v. 19), dat ter zijde van Salomons troon twee leeuwen waren tot zitplaatsen en twee leeuwen stonden bij de leuning. Het woord leuning betekent ook handen, het schijnt dat die twee leuningen gemaakt zijn als tweehanden, die ter zijde van de Koninklijken stoel waren en schenen als de onderdanen toe te roepen en te beloven de behulpzame hand van de koning, doch opdat ook eer, recht ontzag deze vrijheid mocht matigen, zo stonden daar twee leeuwen bij. Ga zo tot Jezus, matig uw vrees en vertrouwen onder een, laat u de leeuwen van Gods verschrikkelijkheid zo niet verbazen of laat u zijn uit gestoken handen om u goed te doen wederom moed geven. Leer hier uw Jezus recht kennen en in Hem fundeer uw Christelijke vrijmoedigheid.

Zwaarmoedige ziel: Hoe durf ik tot Jezus Christus naderen. Ik zondig schepsel tot Hem die de heiligheid zelf is? Hij zal mij, onreine, niet lijden, de goddelozen zijn Hem een gruwel, en de werkers der ongerechtigheid zullen bij Hem niet verkeren, Zijn ogen zijn te rein om het kwade te verdragen, och ik zal Hem niet kunnen dienen. Want hoe zou ik voor Zijn aangezicht bestaan?

Godgeleerde:

1. Zo ge uw zonden in het binnenste, gevoelt, en hartelijk daarover klaagt, Jezus wil barmhartig zijn, het is de leeuw genoeg dat zijn partij zich voor haar neerwerpt en zo ook Jezus Christus, de Leeuw uit Juda's stam, Hij haat de zonde, als een zeer snood vergif, maar ziet ze nochtans met ontferming aan, die tegen hun wil daartoe vervoerd worden, en daarover zuchten. Wij hebben een natuurlijke tegenzin tegen vergif, zien wij een vergiftige pad, spin of adder, wij gruwen daarvan, maar gesteld dat iemand onverhoeds enig vergif heeft ingenomen of een onnozel kind mocht vergiftigd zijn, wij erbarmen ons daarover, zo ook onze God. Zijn natuur gruwelt van de zonde als de onze van vergif. Een Godvergetend zondaar is in Zijn ogen, als een vergiftige slang, of pad, maar zoals wij met mededogen een vergiftigde aanschouwen, zo ziet de Heere onze God met erbarming neer op die, die door de Duivel vergeven zijn en daarover kermende hun toevlucht op hulp en genezing tot Hem nemen.
2. De Heere weet ook wat maaksel wij zijn, Hij kent onze zwakheden en gebreken en wil ons daarom niet verstoten, zo ons hart anders met Hem is. Wie verwerpt het goud om het schuim? of de wijn om de moes? De akkerman verwerpt de gehele akker niet omdat er enige distelen en doornen op wassen, hij plukt ze uit en bewaart de akker. Zo wil God ook omtrent de Zijn doen, Hij zal ons niet verstoten, om de gebreken die bij ons zijn, maar onze harten zuiveren en voor Zijn eigendom bereiden.
3. Bedenk dat en verder ten 3de: Leg het oor aan de deur van Gods huis en luister naar die zoete stem van het troostend Evangelie. Zie, dat leert ons het Evangelie,

hetgeen in onszelf ontbreekt, vervuld wordt uit de volheid van Jezus Christus, hebbende klederen voor onze naaktheid en gerechtigheid voor onze misdaden. Maak daar uw gebruik van, vindt ge uw geestelijke gebreken, ga tot Jezus om medicijn, als de zieke tot de dokter, daar is hulp genoeg bij Hem; ja, leer hier van de herten des wouds, dit is het verhaal van een natuurkundigen schrijver, zo een derzelver vergif heeft ingenomen, het loopt over berg en dal, door prikkelende doornen en lieflijke velden en laat zich nergens door ophouden, niet rustende eer het tot de Fontein komt, zijn Medicijn en behoudenis. Doet hetzelfde, heeft de zonde u vergiftigd, loop heen tot de Heilfontein van Christus; en zoekt daar uw genezing. Laat u nergens door toeven of ophouden eer u dat Heilmiddel gevonden hebt. Hebt u niets, Jezus heeft alles, verdoemen ge uw zonden, daar is weer voorspraak in Jezus' woorden, bent u schuldig, hier is de hoorn des altaars die u beveiligen zal, vindt u zich naakt en bloot naar de ziel, verschuil u onder de slippen van Christus, en zeg tot Hem, als Ruth tot Boaz: *breid uw vleugel over mij uit, want Gij zijt mijn lossen*. Schuil onder die purperen mantel, gedoopt in het bloed van Gods Zoon. Ziet, de Heere Jezus reikt u meerdere eer toe als eens Mordechai ontving, hij zag een Koninklijk kleed hem omgehangen door zijn vijand, door de hand Hamans; hier is onze liefste Vriend die met zijn eigen hand ons het kleed des Heils omdoet, beter als de beste tabberd, die een Koning op aarde kon dragen, bid Hem dat Hij dezelfde genade aan uw ziel wil bewijzen.

Zwaarmoedige ziel: Hoe zou ik die gunst van Jezus Christus durven verwachten, daar ik hem zo dikwijls heb verongelijkt, ik heb mij met mijn zonden dikwijls als een partij tegen Hem aangesteld, wat hoop en verwachting is er dan voor mij?

Godgeleerde: Ware God geen getrouwer vriend als wij, ons heil zou lang uit zijn, nu toont hij zich goedertieren temidden van onze ontrouw. Hij gaf het Manna uit de hemel aan een murmurerend Israël, en drenkte hen met water uit de rotssteen, Jozef bereidde de tafel voor zijn onbroederlijke broeders, die hem verkocht en naar Egypte gezonden hadden. Zo doet onze Hemelse Jozef met ons, niettegenstaande onze verongelijkingen jegens Hem, Simson leed en verdroeg Delila, niettegenstaande het leed hem door haar geschied, en zo ook de Bruidegom van onze ziel. Petrus was het die de Heere Jezus had verzaakt, en kreeg nochtans de eerste boodschap van zijn opstanding. Ja Judas zelf had (zo als een oud leraar zegt) vergeving verkregen zo hij voor de Opperpriester tot Jezus ware gegaan, en vergiffenis voor dat verschrikkelijk verraad had verzocht. Hebt u misdaan, o ziel! ga tot Jezus, beken en beschrei uw misslag met de broeders van Jozef en u zult zeker vergeving krijgen en een deel verkrijgen van Zijn Koninklijke gerechten. Laat het gevoel van Uw zonden wel een diepe ontsteltenis in uw ziet baren, maar geen mistrouwen. De verloren zoon wanhoopte niet in zijn kwaad maar zei: ik zal opstaan en tot mijn Vader gaan enz. Zo ook David in die gruwelijke zonden, hij zegt: ik heb gezondigd, maar niet: ik ben verloren, ik ben verdoemt; hij stond op beled zijn zonde en ontving genade, volg hun voorbeeld en de Heere zal met u zijn.

Zwaarmoedige ziel: Maar mijn zonden zijn zo groot en zwaar, ik denk niet dat er zulk een mismaakte ziel in de wereld is als de mijn.

Godgeleerde: Zo u beladen bent met uw zonden en daarover vermoeid, hoedanig zij ook zijn daar is vergeving voor u, want onze Zaligmaker zegt zonder enige uitzondering. *O alle vermoeiden, komt tot Mij!* (Matth. 11 v. 21, 22) En wederom:

Zalig zijn de armen van geest, zalig zijn die treuren, enz. (Matth. 5). Laat al de helse machten u vloeken, is het u niet genoeg dat Jezus eigen lippen u zalig spreken?

Zwaarmoedige ziel: Och had ik die rechte vermoeidheid van het hart, dat recht gekneusd en beladen hart over mijn zonden, maar dat heb ik niet, mijn hart is zo hard en ongevoelig.

Godgeleerde: Bent u niet zo gevoelig over uw zonden, als u wenste, u bent immers bedroefd dat u niet genoeg bedroefd bent, en klaagt er over dat u niet genoeg klagen kunt. O wek die heilige verslagenheid meer en meer in uw hart op. Voelt ge uw hart zo hard breng het in de gebed voor uw God en roept met de kerk (Jes. 63 v. 16.) O Heere, waarom verstokt u ons hart. Brengt u de wet uws Gods te binnen overleg daarbij uw zondig bedrijf, leg uw hart als tussen die twee tafelen, als tussen twee maalstenen en die ernstige overdenkingen zullen zeer nuttig zijn omdat hart te vergruizen en in stukken te maken. Bijzonder, week dat diamantachtig hart in het bloed van Jezus Christus, wat de waarheid zij van de smeltenden diamant in het bokkenbloed, het is hier zeker, dat de overdenking van die liefde van onze Heere Jezus en bijzonder van Zijn lijden en sterven, zeer krachtig is om de ziel tot een recht gevoel en verslagenheid over haar zonden te brengen (Zach. 12 v. 10). Ziehier het rechte gebruik van deze hoogwaardige maaltijd, daar wij de dood van onze Heere verkondigen, de consciëntieuze verrichtingen van dien maaltijd hebben ook dit aan zich dat zij deze heilige bewegingen van droefheid over de zonden in de harten der Avondmaalgangers zeer wonderlijk opwekken en voortzetten.

Zwaarmoedige ziel: Waren mijn zonden algemeen, ik zou nog hopen, maar helaas! zij zijn zo zwaar en gruwelijk dat mij God niet zal willen aanschouwen.

Godgeleerde: Gedenk ook dat onze Jezus een heerlijke Medicijnmeester is, die zelfs grote ja voor ons ongeneeslijke ziekten geneest en de walgelijkste melaatsheid der ziel, en zelfs zo gemakkelijk als de lichtste ziekte of flauwte. Zie de wonderen van uw God. Begin eens met Adam, hoe zwaar was zijn overtreding? hier was een zonde aan welke geen gelijk was, een zonde zonder voorgaand voorbeeld, waardoor het gehele menselijke geslacht is bedorven en vervallen. Had God de Heere geen lust gehad om de kinderen der mensen goed te doen, zou Hij dien eerste mens niet bij de gevallen duivelen gedoemd hebben?

Nu levert Hij een vrijbrief uit de Hemel, belovende dat zaad der vrouw en toont dat er bij datzelfde kracht genoeg is tot vergeving. Gedenk verder aan de eerste wereld, de Heere meldende dat het verdichtsel des mensen zo boos was, een genoegzame reden om Hem tot toorn te doen besluiten, hecht even daaraan ja, mengt daar onder die beloften, de wereld niet meer met water te verderven. Daar nevens zijn er vele bijzondere plaatsen, in welke God, na een verhaal van de gruwelen Zijn volks nederdaalt tot een verhoog van Zijn goedertierenheid, ziet: (Jes. 43 v. 22, 23) zijnde voorgesteld de boze wegen van Israël in voorgaande verzen, zo komt de Heere verder en roept Zijn heerlijke vergeving uit zeggende: Ik, ik ben het die uw overtreding uitdelgt, zo ook (Hos. 2 v. 13.) Nochtans, niettegenstaande dat ze zich zo van mij hebben afgekeerd en afgehoereerd zal ik ze lokken en naar hun hart spreken. Hier konden toegevoegd worden de voorbeelden van grote zondaren, door de Heere vergeven: David, Manasse, Petrus, de tollenaar, de verloren zoon, de zondares (Luk. 7) enz. Stel u dit voor ogen. O treurige ziel! is uw zonde groot wanhoop echter niet, is zij groot zij is niet onvergefelijk al was er geen gelijke zo, en ook zoals Adams zonde, nog was er hoop. Jezus heeft genoeg om de allertreurigste wonden te genezen. Zoek

Hem, u arme lijder, toon Hem uw wonden en builen en Hij wil eer in uw genezing inleggen. Doe als die heilige zondares deed, bij Jezus komende, toen Hij in het huis van de Farizeeër ter maaltijd was, beschreidde haar zonden zeer bitterlijk en kreeg vergeving. Kom ook zo tot de Heilige Tafel bij Jezus met een klagend hart en betraande ogen, en u zult zien uw hoop zal niet afgesneden worden.

Zwaarmoedige ziel: Och! ik ben zo ver van Jezus afgeweken!

Godgeleerde: Ver was de verloren zoon afgedwaald van zijns Vaders huis, nochtans werd de tafel aangericht en het kalf geslacht toen hij wederkeerde. Keer tot uw Hemelse Vader, o afgedwaalde en Hij zal u dat geestelijk voedsel niet onthouden.

Zwaarmoedige ziel: Dat brood is voor mij niet, zulk een onwaardige hond als ik ben.

Godgeleerde: Ook eten de hondjes van de kruimeltjes, die van haar 's meesters tafel vallen.

Zwaarmoedige ziel: Och wat moet ik doen om met Jezus verzoend te worden?

Godgeleerde: Ga tot Hem en belijd in ootmoedigheid uw zonden.

Zwaarmoedige ziel: Hij mocht mij eens doden.

Godgeleerde: Nee. Hij zal u verschonen; wijkt u van Hem, en zondert ge u van Zijn bevelen af, Hij zal u wel weten te vinden, daar is geen verbergen voor Hem, daarom ga liever tot Hem en smee Hem om genade. Ik heb enige voorname geschiedenissen gelezen van aardse Koningen, die ik u zal verhalen.

Het werd verhaald in de Engelse geschiedenis van koning Eduard de eerste; dat hij vertoornd zijnde tegen een zijner knechten, die tegen hem verbeurd had, dezelfde te paard nareed, als hij nu niet verder kon ontvluchten en ootmoedig op zijn knieën viel, biddende om genade, in plaats van de doodstraf, toch nog werd verschoond, ja zelfs als een gunsteling van de koning naderhand werd aangenomen. Hoor nog een ander verhaal dat wonderlijk is. Zeker Rooms Keizer had geld uitgelooft tegen een misdadiger, hetwelk hij zou ontvangen die hem aanbracht; maar wat geschiede: de misdadiger komt zich zelf aanbrengen en bid om genade, de Keizer behagen scheppende in deze daad, geeft hem niet alleen het leven, maar ook het uitgelooft geld.

Indien deze mensen die boos waren, zulk een barmhartigheid hebben kunnen bewijzen tegen die ootmoedige schuldbekenners, wat zal dan de Heere onze God, die Goede en Barmhartige Koning, niet doen, aan allen die zich voor Hem vernederen zullen. Volg deze voorbeelden, van de Heere kunt u niet wegvlugten, Zijn hand kunt u niet ontgaan, wat dan? ga tot Hem, belijd uw schulden en bid om uw leven er om. Genade, opdat de Duivel u niet beschuldige en aanklage, zo beschuldig uzelf, en God zal u vrijspreken en in genade aannemen.

Zwaarmoedige ziel: Wat zult u mij zeggen van dat schrikkelijk oordeel, dat God dreigt over het misbruiken van Zijn Tafel?

Godgeleerde: Dat is voor de goddeloze ontheiligen, niet voor de zwakke zondaren, God heeft verschoning voor de gebreken van de zwakke Avondmaalgangers. Hoor het gebed van Koning Hiskia, ten opzichte van het Pascha, de Koning bad voor de menigte en zei: De Heere die goed is, make verzoening voor dien, die zijn ganse hart gericht heeft om God de Heere de God onzer Vaderen te zoeken, hoewel niet naar de reinheid des heiligdoms. Ziet daar was gebrek, maar wat volgt er? *De Heere hoorde*

Hiskia en heelde het volk (2 Kron. 30 v. 10, 20) doe hetzelfde ten opzichte van het Heilig Avondmaal, leg de Heere uw aanklevende zwakheid voor en verwacht ook een Genadige verschoning.

Zwaarmoedige ziel: Hoe komt dat overeen met die verschrikkelijke voorbeelden, die wij in anderen voorvallen zien, van de toorn Gods bedreigd en uitgevoerd in zaken van minder belang.

Godgeleerde: Haal ze mij op, zo u kunt.

Zwaarmoedige ziel: Wij lezen vooreerst, toen God de wet zou geven, dat onder straf des doods niet geoorloofd was een voet meer te naderen, als Hij het bestek stelde, zelfs tot de beesten toe (Ex. 19 v. 19, 13). Och wat hebben zij anders te wachten naar de ziel, die, in het naderen tot God, in zijn H. Avondmaal zich in de juiste palen der voorbereiding zo niet kunnen houden?

Godgeleerde: Leert de natuur van het Evangelie kennen, en u zult niet meer zo twijfelen. Bij de wet dreigement en vloeken te horen is niet vreemd, donder en bliksem te bemerken, maar de gedaante van het evangelie is anders, de wet zegt: vervloekt, vervloekt, (Deut. 27 v. 28). Maar het Evangelie spreekt zalig! zalig! Nu zijn wij niet gekomen tot de brandende berg, maar tot Sion (Hebr. 14 v. 24).

Zwaarmoedige ziel: Wat een schrikkelijk oordeel kwam er over de Bethlemiters, kijkende in de ark, en over de onnozele Uzza om het aanraken ervan, als ik daar aan denk, zo beeft mijn ziel en rijzen mij de haren te berge, en ik kan niet nalaten te roepen met de Heilige David: *Och hoe zal de ark des Heeren tot mij komen? Och hoe zal ik ten Avondmaal kunnen gaan?*

Godgeleerde: Het voorbeeld van Uzza is hier gans ongelijk. Want onze God had uitdrukkelijk geboden, dat niemand als de Priesters de ark zouden behandelen, het was ook niet geoorloofd de ark te openen, en het Manna of de heilige dingen daar binnen te zien. Nu heeft de Heere onze God de heilige panden niet in de ark gesloten, maar openbaar op de Tafel des Avondmaals gelegd, en geeft niet alleen vrijheid ze te zien, maar tevens te nuttigen. Het enige dat Hij eist is een eerbiedige toebereiding, bevlijtig u daarin wat u kunt en verblijd u in deze uitbreiding der genade Gods.

Zwaarmoedige ziel: Daar waren in het Oude Testament zulke nauwe wetten van bepalingen aan diegene, die tot het heilige kwamen, geen bastaarden, onbesnedenen, of melaatsen mochten daar naderen. Dit heeft toch alles zijn geestelijke betekenis.

Godgeleerde:

- Ten eerste moet het u leren u zelf te reinigen van alle besmetting des vleses en des geestes, maar ondertussen moet u weten, dat gelijk wij nooit geheel van deze gebreken in dit leven bevrijd zullen zijn, wij nochtans van Jezus Christus die belofte hebben, dat wij desniettemin zo wij daar gevoel van hebben en dapper tegen strijden, echter daarom niet verwerpelijk zijn.
- Ten tweede. De wet is zeer streng en strikt, en weet van geen verschoningen, daarentegen het Evangelie is zacht en lieflijk en spreekt van vergeven. De wet zegt (Ex. 22 v. 9): *nadert niet, genaakt niet, ziet niet!* Het Evangelie zegt: *Komt, nadert, ziet, handelt, proeft.* De wet zegt geen blinde of kreupele offerande, maar gave en reine; maar het Evangelie laat ook kreupelen en blinden tot de Koninklijke bruiloft nodigen (Matth. 22).

Zwaarmoedige ziel: Ik vind dikwijls de strenge bedreigingen tegen de ontheiligers der heilige dingen zoals in Ps. 50 en elders. *O goddeloze, wat neemt gij Mijn verbond in uw mond.* Ziet hoe gestreng zich God jegens dezelve aanstelt.

Godgeleerde: Dat raakt de moedwillige ontheiligers, zoals u ziet, de goddelozen. Maar wat diegenen aangaat, die God in oprechtheid hoewel nog met veel zwakheden dienen, daarvan kunt u zien, het laatste vers van diezelfde Psalm. Maar zegt de Heere: *die zijn weg wel aanstelt, die zal Ik Mijn heil doen zien.*

Onze God als tegemoet ziende, die ontstelde gedachten van Zijn kinderen, over die voorgaande harde bedreiging, daar zij zich ook enigszins in schuldig moeten kennen voegt dit er voor hun bij, opdat zij in deze de moed niet zullen verliezen, maar hun harten sterken in de overdenkingen van Zijn goedheid.

Zwaarmoedige ziel: Had ik zelfs niet die droeve gewaarwording daarvan, maar helaas! Ik ben zo dikwijls aan de Heilige Tafel geweest en heb zo weinig vrucht daarvan genoten, ik vrees langer om die heilige middelen te misbruiken.

Godgeleerde: Wacht u wel de Heilige Israëls een perk te stellen, Hij zal komen tot uw ziel, als het de rechte tijd zal zijn. Het staat ook aan Zijn wijsheid te geven zo veel het Hem belijft, het wanneer en wat moet u aan Hem laten blijven. Boaz liet niet gehele schoven, maar enige handvullen neer vallen voor Ruth, opdat ze niet zou aflaten maar het veld houden en de maaiers achter hen aan. Jozef gaf ook zijn broederen niet zo veel koren dat ze voor lange tijd genoeg hadden, maar voor de weg en weinig nooddrift, opdat ze geen vertraging zouden maken, maar nodig hadden snel terug te keren en Benjamin mee brengen. Zo wil de Heere ook dat wij als van Zijn hand afhangen, geeft ons maar weinig uren, maar teerkost op de weg en nooddrift, dat wij Zijn bevelen niet zouden versmaden, maar des te gereeder zijn om weer tot zijn Broodhuis te gaan, om spijze te halen, hebt u nog niet, hetgeen u wenst laat het aan des Heeren Wijsheid over en wacht op Hem. Ligt hebt u ook iets waarover u klaagt. De zilveren beker is dikwijls al in de zak gestoken, al hebben wij het niet vernomen. De Heilige ordinanties geven niet altijd terstond haar vrucht, even als het gezaaide niet terstond opschiet, maar ter Zijner tijd. De ziel neemt soms het meeste tot zich als zij het minste gevoelt evenals de maag nooit meer vrucht van de spijze heeft, als wanneer de mens daarop slaapt en 't minste gevoel heeft.

Zwaarmoedige ziel: Ik weet kwalijk wat mij te doen staat.

Godgeleerde: Treedt toe met een heilig vertrouwen tot Jezus.

Zwaarmoedige ziel: Ach hoe zou ik durven!

Godgeleerde: Doet het op Zijn Woord.

Zwaarmoedige ziel: Zou ik hoop durven scheppen!

Godgeleerde: Och ja ganselijk. Ik heb u gezegd van die ellendige vrouw (Mark. 5 v. 27) zij zei bij zichzelf: Indien ik Hem aanraak ik zal genezen zijn. O wonderlijke daad!

Wel vrouw! maar had u daar enig gebod, belofte of voorbeeld van? Voorwaar geen van dat alles was er, nochtans zij vertrouwde en werd genezen. Jezus voelde kracht van Hem uitgaan en zei: *Wie heeft Mij aangeraakt, hij kome te voorschijn!* Niet om hem te bekijken, maar om zijn geloof te prijzen. U hebt o lieve ziel! een gebod, belofte en voorbeeld, dat Jezus u zal helpen in het Avondmaal, ga dan vrijmoediger tot Hem en uw komst zal met zegen en Heil gekroond worden.

Zwaarmoedige ziel: Zou Jezus in zulk een bedorven vat (Ps. 31 v. 16) als mijn ziel is, enige genade willen instorten?

Godgeleerde: Hij zal uw hart reinigen met dien Hemelse balsem en genezende olie des Heiligen Geestes daarin gieten.

Zwaarmoedige ziel: Zou ik zulks durven en enig heil verwachten?

Godgeleerde: ja. wekt u op om de Heere en Zijn genade aan te grijpen.

Zwaarmoedige ziel: Och! hoe woelen mijn vijanden daar tegen!

Godgeleerde: God zal u een Tafel toerichten, in 't gezicht van Uw vijanden (Ps. 23), ga heen in die Goddelijke kracht en zeg: O u listige slang, uit de weg! uit de weg! Christus is hier, verdwijnt en versmelt, Christus is hier.

Zwaarmoedige ziel: Och dat zondige vlees! Waar blijf ik daarmee? kon ik dat achterlaten?

Godgeleerde: u legt mij zelf dat antwoord in de mond, want immers toont u daarmee ten uiterste verlegen te zijn.

Zwaarmoedige ziel: Is dat genoeg?

Godgeleerde: Het is ten minste een goede zaak, en een werk van Gods Geest. Het levendig vlees aan 's mensen lichaam valt hem niet zwaar te dragen, hoe komt u nu de zonde zulk een last alsof u een stuk dood vlees op de schouders had te dragen? vindt u het zo niet? en wenst u niet de uiterste ondergang van dat vlees? gunt u de zonde beter lot als Goliath die David terneder sloeg, en toen nog de kop afhieuw. (1 Sam. 17 v. 51) of als die wijze vrouw, ten aanzien van Seba, die tegen David rebelleerde, ried hem de kop af te slaan, (2 Sam. 20 v. 22). Houd het daarvoor, dat komt niet van 't vlees, dat is de vrijheid des Geestes, en een proef van genade.

Zwaarmoedige ziel: Ondertussen lijd ik dien overlast van het vlees.

Godgeleerde: Daar klaagde ook de beste over. *Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam der zonde en des doods?* (Rom. 7 v. 24).

Zwaarmoedige ziel: Maar mijn lusten zijn zo sterk.

Godgeleerde: Doch ook niet zonder weerstand. Nu lieve ziel, Christus is even zo goed met ons in het weerstaan van de zonde, als in dezelve te overwinnen (Richt. 6 v. 12, 13).

Zwaarmoedige ziel: De vijand is zo fel.

Godgeleerde: Die voor u zijn, zijn meer als die tegen u zijn (2 Kon. 6 v. 16). Is de vijand fel, bid des te meer om bijstand van God, zoals David, mijn vijanden zijn levend, worden machtig (Ps. 38 v. 20). *Heere help mij, haast u, verlaat mij niet*, v. 22, 23. Gebruik zoveel te meer die Goddelijke middelen in Gods huis, aan Zijn Tafel, daar ziet men de Heere in Zijn Heiligdom, beide zijn sterkte en ere (Ps. 63 v. 3). Zie daar een wapenhuis, een Davids-troon, daar duizend rondassen aanhangen, allemaal schilden der heiden. Wilt u kracht tegen de zonde, en sterkte om uw lusten te doden? Leert van David die sterkte in Gods Huis te zoeken.

Zwaarmoedige ziel: Ik ging zo lang ter kerk, ten Avondmaal, gebruikte de middelen, en het is al het zelfde, ja ik vind mij onder de middelen erger.

Godgeleerde: Wacht u zulks te zeggen, want daardoor doet u de middelen en Jezus in dezelve minachting, gelijk het zou dienen tot vernedering van een Dokter, als een zieke zei dat hij bij hem, zijn raad gebruikende, erger werd. Maar laat ik dat eens omkeren: u denkt erger te zijn, en bent mogelijk beter, als een zieke, die tevoren zijn ziekte niet gevoelde, tot zich zelf komende, wel zou zeggen dat hij erger was, niet omdat hij zieker is, maar zijn ziekte meer voelt. Zo is het met u, dit was de vrucht van het Medicijn, van Gods Woord, van het Heilig Avondmaal. Dat ge uw zonde niet meer ziet, meer gevoelt, dat is wat anders, als dat u zou zeggen, niet meer zondig te zijn. O nee! u bent zo veel beter, als u denkt erger te zijn.

Zwaarmoedige ziel: Het zijn nu dagen en jaren dat ik zo getalmd heb, maar och! dat vlees wil er niet onder.

Godgeleerde: Hoe vinniger de vijand, hoe langduriger de strijd is, zo zal uw moed in het achtervolgen, en uw overwinning te groter zijn in het einde.

Zwaarmoedige ziel: Wat zou ik dode hond? De vijand is levendig genoeg, maar ach! wat is er van de Genade?

Godgeleerde: Die is ook zeker niet dood, al wordt een dood mens tegen de muur geworpen, hij voelt het niet, maar een levend mens voelt pijn, al stoot hij zijn voet maar aan een steen, was er geen geestelijk leven, u zou dat gevoel niet hebben.

Zwaarmoedige ziel: Ondertussen laat ik het zo slecht liggen, ik heb wel voorgenomen bij het houden des Avondmaals, dat ik mij beter zou wachten, maar het was en het is altijd het oude doen.

Godgeleerde: Verwacht hier geen volmaaktheid het is met ons als met de maan: half licht, half duister. Ons leven is hier vallen en opstaan. Doch hier is geen klein bewijs van genade, die ter neerligt viel niet. Dat zegt men van een die stond; de bozen liggen in het kwaad (1 Joh. 5 v. 19) de zonden van Gods kinderen zijn vallen en struikelingen, zij stonden en zo werden ze gezegd te vallen. doch gevallen zijnde staan in de kracht Gods weer op door nieuwe bekering, hetwelk zij gedurig pogen te doen bij elk Avondmaal, ja alle morgen s: is dit geen bewijs van genade en Leven?

Zwaarmoedige ziel: Ik voel waar het mij drukt.

Godgeleerde: Schep moed, u zult nog uw vijand slaan als een enig man (Richt. 6 v. 16). ja, dorsen als stof (2 Sam. 22 v. 43) (2 Kon. 13 v. 7.) en uw vijanden onder uw voeten, gebogen zijnde juichen met David (Ps. 47 v.4). Hij brengt de volkeren onder ons; de natiën onder onze voeten. Hiertoe zal u de Heere Zijn Avondmaal gezegend maken, want daar verbreekt men de nek van zijn geestelijke Vijanden, brengt ze daar voor Jezus, en als de Romeinen hun gevangenen sloegen en doden aan de deur van 't Capitoel, zo houd ook deze voet, slaande dezelve als ware het aan de voet van Jezus kruis.

Zwaarmoedige ziel: Ik ben zo zwak.

Godgeleerde: God zal Zijn volk sterkte geven (Ps. 29) bent krachtig in de Heere en in de sterkte Zijner macht (Eféze 6v. 10.)

Zwaarmoedige ziel: Ik kan niet meer.

Godgeleerde: God ziet op het hart en de wil, zwakheid en getrouwdheid strijden niet, Mefiboseth had een goed hart voor David, schoon hij lam was, en dat waren zeker

kloeke soldaten, die de vijand zolang joegen tot dat ze moe zijnde, bleven staan, zo afgemat dat ze over de beek Besor niet konden gaan (1 Sam. 30 v. 10)

Zwaarmoedige ziel: Wat zal ik beginnen?

Godgeleerde: Verzuim het Avondmaal niet om daar nieuwe krachten te halen.

Zwaarmoedige ziel: Hoe kom ik daartoe? bergen van zwarigheden zijn als in de weg.

Godgeleerde: Had u geloof, u zou bergen kunnen verzetten zoals uw Zaligmaker leert. (Luk. 17) geloof! en tart die bergen uit en roept: Waar bent u o Berg (Hach. 4 v. 7.) De gelovige ziel is die hinde springende over die bergen, in 't Hooglied.

Zwaarmoedige ziel: Ach, hoe word ik geslingerd en mijn ziel dobbert als een ark op de wateren van gedachten.

Godgeleerde: Uw ark zal zich nog eens zetten op dat lieve Ararath, dien blijden rustberg van Jezus Christus verdiensten, en het zwevend duifje van Uw ziel nog eens met zegeteken terugkeren tot de ark behoudenis.

Zwaarmoedige ziel: Ik ben zo moe van 't zuchten.

Godgeleerde: Geef echter de zaak niet verloren maar houd aan te worstelen met de Heere als Jakob, die als zijn heup verwrongen was, nog de engel niet liet gaan, maar met zijn handen vast hield, of als die soldaat die, als hem de handen waren afgekapt, het schip vast hield met zijn tanden. Kunt u de Heere niet houden door gevoelen, houd hem door geloof.

Zwaarmoedige ziel: u kunt goed spreken, die met gevoelen ten Avondmaal kunt gaan.

Godgeleerde: Hebt u niet het woord van Jezus, maar dat is u niet genoeg, hierin toont ge u aan Jakob gelijk, die niet geloofde, wat hem van Jozef zijn leven en heerschappij gezegd werd, zo hij zelf zijn paarden en wagens zag (Gen. 45 v. 26), Zo staat het gewoonlijk met ons mensen, al te grote zwakheid en geen kleine oneer voor God, diens Woord men wantrouwt en nauwelijks meer geloof geeft, zoals men bankroetiers doet van welke men zegt: dat men ze niet verder vertrouwt dan men ze ziet.

Zwaarmoedige ziel: Mijn hart is vol van zware gedachten.

Godgeleerde: Doen uw gedachten u schudden als de winden de takken, en het loof der bomen doen, na de kracht van Davids woord, de vertroosting Gods zullen uw ziel weer bevestigen en verkwikken (Ps. 94 v. 12).

Zwaarmoedige ziel: Ach! hoe kom ik tot Jezus, die noch voeten noch kracht heb!

Godgeleerde: God ontmoet de Zijn op zijn wegen (Jes. 64 v. 4.) Gaat hun tegemoet als de Vader van de verloren zoon (Luk. 15) Kunt u niet komen, Hij zal u halen zoals Jozef zijn Vader en Vrienden deed, ziet Hij zendt u Zijn wagens tegemoet, klim daar op, en rijd voorspoedig tot uw Jezus.

Zwaarmoedige ziel: Ik heb tot hiertoe uw raad gehoord.

Godgeleerde: Volg ze ook, zo ge uw ziel wilt behouden.

Zwaarmoedige ziel: Welke gestalte zal mij nu passen, die zo ellendig en schuldig ben?

Godgeleerde: De gestalte van de verloren zoon die zijn Vader niet voorschreef, maar wachtte wat hij hem schenken wilde, of er genade was of niet; zo u van Jezus wijkt, zo

bent u verloren, besluit dan tot Hem te komen en wacht van Zijn bepalingen, wat Hij u schenken wil (Esth. 4.) Kom ik om, zo kom ik om, en met die melaatse uit (2 Kon. 7 enz.). Of als Vader Jakob zei: (Gen. 43 v. 13, 14) trekt op, neemt ook uw kleinsten broeder mee om brood te halen, wordt ik van kinderen beroofd, zo ben ik beroofd. Ik verzeker u een beter lot als ge u verbeelden kunt.

Zwaarmoedige ziel: Och mocht ik een weinig sterkte bekomen en een drupje uit die beken der vertroosting.

Godgeleerde: Dit is alleen de weg daartoe, bij Jezus zijn de woorden van het eeuwige leven. Breng alle zwaarigheden tot Hem en Hij zal ze wegnemen, werp al die dwarsplanken in dat water, en zij zullen vlot worden. Nee, een stuk hout, zolang het op de werf ligt is het zeer zwaar, en slecht te tillen, maar geworpen in het water, kan het door een jongenshand her en derwaarts getrokken worden. Zo is het met onze ellende, zo lang ze Op ons eigen hart liggen, zijn zij zeer zwaar, maar gebracht tot Jezus, worden ze licht. Het onvermogen hart dat in zichzelf als een schuitje op het droge was, ook in deze wateren gezet, krijgt goede bekwaamheid om vlot te worden, en trekt naar de Hemel toe.

Zwaarmoedige ziel: Ik vrees, zo ik al kom, dat het ook maar komen zal zijn.

Godgeleerde: Kom, en u zult ook ter Zijner tijd de komst van uw Heiland vernemen, en met die Martelaar vrijmoedig uitroepen: *Hij is gekomen, Hij is gekomen!*

Zwaarmoedige ziel: Zou ik die hoop durven scheppen?

Godgeleerde: O ja! God is getrouw, houd u vast aan Zijn Woord, en u zult bevinden hetgeen gezegd is (Ps. 9 v. 11) *Die Uw Naam, o Heer! kennen, zullen op U vertrouwen, omdat Gij niet verlaten hebt degene die zich op U verlaten.*

Zwaarmoedige ziel: Och was het zo, maar het staat niet aan u, om mij dat gevoelen te geven.

Godgeleerde: Wat zou ik een goed Predikant zijn, zo ik u dat gevoelen kon geven, maar dat houdt Jezus voor zich zelf, die zegt, sta op en wandel, uw zonden zijn u vergeven.

Zwaarmoedige ziel: Ik ga, och Jezus help mij!

Godgeleerde: Hij verlangt al naar uw tegenwoordigheid, en wenst u goed te doen.

Zwaarmoedige ziel: Sta mij bij met uw gebeden, zoals u gedaan hebt met uw raad.

Godgeleerde: Ga heen in vrede en God doe Zijn Aangezicht over u lichten.

Wens voor een treurige ziel: Gen. 45 v. 14. *En God de Almachtige geve u barmhartigheid voor het aangezicht diens mans.*

Verzuchtingen der treurige ziel tot God. Ps. 119 v. 87.

Ps. 70 v. 1.

Ps. 42 v. 1 *Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, alzo, dorst mijn ziel tot u o God!*

Vertrouwen

Ps. 125 v. 1.

Ezechiël 84 v. 12. *Gelijk een herder zijn kudde opzoekt ten dag als hij. in 't midden zijner verstrooide schapen is, alzo zal Ik, mijn schapen op zoeken en ik zal ze redden uit al de plaatsen waarheen zij verstrooid zijn, ten dag der wolk en der donkerheid.*

Troostelijke bedenkingen voor de treurige ziel

De Heere Jezus tot de treurigen: *Kom o lieve ziel, schud ge uit het stof; haast u maak u gereed; Ik moet heden in uw huis gaan* (Luk. 19 v. 5).

De ziel: O Heere! ga van mij uit, want ik ben een zondig mens (Luk. 5 v. 8).

De Heere Jezus: Ik moet tot u inkomen, anders kunt u niet behouden worden (Joh. 13 v. 8).

De ziel: O Heere, ik zal niet kunnen ontvangen, ik heb geen bekwame woning voor U. De Heere Jezus: Geef mij een gewillig hart en het is genoeg, open de deur van Uw ziel en ik zal er binnen gaan, ik zal de tegenstaande beletselen uit de weg nemen, en de weg zelf voor mijn ingang bereiden. (Jee. 40 v. 3). (Matth. 3 v. 1). (Jer. 41 v. 15) Vrees niet, u wormpje Jakobs, gij volkje Israëls. Jes. 54 v. 4, 5. Vrees niet, want uw Maker is uw Man.

Klacht: *Hoe zal de ark des Heeren tot mij komen? (2 Sam. 9) Hoe zal ik voor Zijn toekomst bestaan?*

Antwoord: Vrees niet, sta vast en zie het heil des Heeren, dat de Heere beden aan u doen zal, (Ex. 14 v. 13.) De Heere zal het gunstig over u voorzien, ontvang met Obededdom de Ark in uw huis, en het zal u tot Zegen zijn (2 Sam. 6 v. 9, 10) Hoop op de Heere en Hij zal uw zwakbeden verschonen als een Vader zijn zoon doet (Mal. 3 v. 17.) Zo de Heere voor had u te doden, Hij zou zulke grote dingen niet voor u doen (Richt. 13 v. 21)

Klacht: Hoe durf ik tot die grote Koning in zijn binnenhof gaan?

Antwoord: Zie, de Koning reikt u de gouden scepter, Hij wenkt u toe en roept: Kom tot Mij vermoeide ziel, en Ik zal u rust geven.

Klacht: Ik ben niet geschikt om de Groten God van de hemel in mijn ziel te ontvangen.

Antwoord: Desgelijks zei eens de gelukzalige Maagd, als haar de engel de boodschap bracht, dat zij de moeder des Heeren zou zijn, en Jezus in haar lichaam zou ontvangen; zij zei (Luk. 1 v. 34.) Hoe zal dat wezen? het was haar als een onmogelijke zaak, maar wat zei de engel: De Heilige Geest zal over u komen en de kracht des Allerhoogste zal u overschaduwen. Dat is evenzo uw gedachten o treurige ziel ten opzichte van het ontvangen van Jezus in uw ziel, in uw hart. *Hoe zal dat wezen*, zegt u, hoe is dat mogelijk dat mijn ziel een ontvang plaats zou worden van de Allerhoogste?

Ja maar dit is niet het bloot werk van een mens, maar het werk Gods. De Heere zal zulks uitvoeren door Zijn kracht, Hij zal door Zijn Geest het vertrek van uw ziel reinigen en u alzo een bewame woning voor Hem maken.

Klacht: Vond ik het huiske van mijn ziel enigszins geschikt naar waarde van zulk een groot koning, ik zou nog hoop scheppen.

Antwoord: De Heere zegt, De hemel is mijn Troon, de aarde is de voetbank van mijn voeten, wat huis wilt u mij timmeren (Jes. 66 v. 1.) Hoedanig het huis mocht zijn, het is nochtans veel te gering voor deze Groten Koning. De Heere zal behagen nemen in onze kleinheid zo het maar uit een goed hart komt; de Profeet Eliza schiep gevallen in

het berderen kamertje van de Sunamitische vrouw, en zo de Heere Jezus in ons nederig hart, al is er niet meer als het meest nodig, een kandelaar van heilig licht in het verstand, een bedje in de ziel om Jezus te leggen en een tafeltje daar Hij aanzit. Ziet eens Zijn geboorte, het was geen groot huis daar Hij Zijn intrek nam, maar een arm stalleken; Hij die het Bethlemitisch stalleken niet versmaadde, zal ook uw pogingen niet verachten, al had u maar een gering stalleken voor Hem. Het beste huis dat men voor Jezus kan toerusten is een gebroken en verslagen geest (Jes. 66 v. 1, 2, 57, 16) daar Hem geen huis waardig genoeg is, zo wil Hij echter daar Zijn vermaak en woning nemen, tot die ziel komen en met haar Zijn Avondmaal houden (Openb. v. Joh 3 v. 20.)

Klacht: Maar zo ik heen ga, wat zal ik dien man brengen? Het brood is uit mijn vaten en ik heb geen gave om de Heere te brengen, wat heb ik? het is nauwelijks het vierde deel van een zilveren sikkal dat zich in mijn hand laat vinden (1 Sam. 9 v. 7, 8), och hoe durf ik dan opgaan voor de Heere?

Antwoord: De ledige wil Hij met Zijn goederen vervullen (Luk. 1 v. 53). Open uw mond en Hij zal hem vervullen (Ps. 81 v. 11), open uw handen en Hij zal Zijn gave daarin leggen.

Klacht: Mijn ziel is zo niet gesteld, om zulke grote genade deelachtig te worden.

Antwoord: Hoor wat David zegt: (2 Sam. 23 v. 5). *Alhoewel mijn huis zo niet bij God is*, dat is alhoewel daar veel gebrek is in mijn huisordening en dat de Heere mocht mishagen, nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld. Zie ziel 1 al staat het ook met uw ziel nog zo niet als u wilde, dat zal echter van u niet verhinderen het verbond Gods, bedenk dit en verblijd u, zeggende met diezelfde Koning: Voorzeker is daarin al mijn heil en al mijn hart, hoewel hij het nog niet doet uitspruiten.

Klacht: Ik ben zulk een arm zondaar, hoe durf ik tot die Heilige God naderen?

Antwoord: Hij doet ons niet naar onze zonden en vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden (Ps. 103 v. 10). Gelijk 'een Vader zich ontfermt over zijn kinderen, ontfermt zich de Heere over degenen die Hem vrezen (v. 13) en (Mal. 3 v. 17). Wie is als de Heere onze God die de zonden vergeeft en de ongerechtigheden voorbijgaat (Micha 7 v. 18). ja, daarom hebt u nodig tot de Heere Jezus te gaan, zie Hij staat aan Zijn Heilige Tafel om vermoeide zielen te helpen. Hij heeft water bij de hand om hen te wassen als voor het Avondmaal (Joh. 13), ga dan tot die Heilige Wasstede (Hoogl. 4 v. 2), spoel u in de Jordaan van Zijn bloed en u zult van uw melaatsheid gereinigd worden. Bent u ziek naar de ziel? Wel! daar is de geneesmeester, zie, Hij staat bereid om uw wonden te verbinden en heeft balsem en pleisters voor uw kwaal. Uw mishagende zwakheden zullen geen scheidingen maken tussen de Heere en uw ziel. Hebt u een hart genegen om van de zonde te scheiden, en een wil om bij de Heere Jezus te blijven: wel, ook dit zal u niet verhinderen, dat Jezus zich over u niet zou erbarmen en in gunst aannemen.

Klacht: De helse slang heeft mij vergiftigd, ik voel als de dood in mijn leden.

Antwoord: Geen beter tegengif als de spijs des Avondmaals daartegen, zo u die behoorlijk nuttigt, zij zal u genezen van die kwaal der verboden spijs die u door Satans ingeven in het Paradijs hebt ingenomen. Heeft u die helse slang gebeten? voelt ge u verwond? zie op met Israël, hier is de rechte metalen slang ter genezing, beter als die Mozes in de woestijn oprichtte.

Klacht: Ik heb nog zoveel aanklevende verdorvenheden, die mij geweldig omringen en zeer sterk aanleggen.

Antwoord: Ook niet beter daartegen als een eerbiedig gebruik van dit Heilig Sacrament. Vraag eens de duivel en zeg: waarvan hebt u een dodelijke en ongeneeslijke wond ontvangen? waardoor hebt ge uw macht verloren? waardoor bent u gevangen geweest? waarvan werd u gevangen gehouden? waarvan vliedt u en loopt u weg? Hij zal moeten antwoorden: nergens als van het gekruiste lichaam van Jezus Christus, daar hij zijn pin op gebroken heeft, daarvan zijn hoofd vermorzeld en zijn macht en heerschappij verdorven is.

Klacht: Ik ben nog zo aards en kleef nog zo met het hart aan de aarde.

Antwoord: Gebruik dit heilzaam middel en u zult Hemels en Geestelijk worden. De Heidense Poëten verhalen van een zekere rivier, welker water gedronken, al de zaken der wereld zou hebben doen vergeten, gelijk een dronken mens zijn zwaarigheid, armoede en arbeid vergeet, maar men mag zeker wel zulk iets van de Beker des Heeren zeggen, dezelve maakt de zwaarmoedige harten zo dronken in de liefde Gods, dat zij alle schepselen en ook zichzelf vergeten en door geen dingen zich van Jezus hun lieven Heere laten afscheiden.

AANHANGSEL VAN DE GEESTELIJKEN LUSTELOOSHEID, DIE GODS KINDEREN OOK SOMS IN ZICH BEVINDEN

In vragen en antwoorden

Vraag: Is het Gods kinderen eigen te hongeren en te dorsten naar Christus en de middelen der Genade?

Antwoord: Ja, (Matth. 5 v. 6), zalig zijn die hongeren en dorsten (1 Petrus 2 v. 2). Als nieuw geboren kinderkens, bent zeer begerig naar die redelijke onvervalste melk.

Vraag: Ligt er iets bijzonders in die uitdrukking van de Apostel?

Antwoord: Ja, zij toont: ten

Iste dat deze begeerte een onafscheidelijk gevolg is van onze wedergeboorte en van ons geestelijk leven. Het kind is niet geboren of het snakt naar de moederborst, waar leven is, is trek tot voedsel, waarom Jezus belastte om het kind van de Overste der Synagoge, hetwelk Hij had opgewekt, eten te geven, als bewijs dat het leefde, (Mark. 5 v. 43);

ten 2de dat het een sterke begeerte is, bent zeer begerig en dat toont weer de gelijkenis van het kindje, hetwelk schreit en niet te stillen is, eer het aan des moeders borst gelegen is;

ten 3de dat genoeg, dat rechte begerige zielen vinden in hun God en al de middelen der genade; gelijk een kind rustig is en na het genomen voedsel zacht slaaptop de schoot der moeder; ten 4de die gestadige vernieuwing van de begeerte der kinderen Gods, gelijk de begeerte van de zuigeling alle dagen vers en nieuw is en telkens wederom bespeend wordt, hoe vol en zat het ook voor het tegenwoordige schijnt te zijn.

Vraag: Wat verstaat Petrus door die redelijke en onvervalste melk?

Antwoord: Met name het Woord Gods (1 Kor. 1 v. 25), maar het kan ook op de Heilige Sacramenten toegepast worden.

Vraag: Is er zulk een krachtige begeerte in het hart van Gods kinderen naar de middelen der Genade?

Antwoord: Ja, een levendige ziel is niet minder begerig naar dat Hemelse voedsel, als het lichaam is naar spijs en drank, daarom wordt die begeerte uitgedrukt in hongeren en dorsten. Een Koning zelfs verbannen zijnde, niet zozeer van zijn troon, als van de Godsdienst, acht de beste plaats niet meer als een woestijn, een land dor en mat zonder water (Ps. 63 v. 1). Ja, dit gaat begeerte van spijs en drank te boven; ziet dat in de Sulammith met zulk een duldeloze lust bevangen zijnde naar de zoete drank van haren Bruidegom, dat zij die niet een ogenblik kan missen; zij roemt in (Hoogl. 2 v. 4): Mijn liefste voert mij in Zijn wijnhuis en Zijn liefde is de banier over mij. Maar zo ras is zij niet gekomen uit dat Geestelijke wijnhuis, of het is al weer (v. 5) versterk mij met de flessen, ondersteun mij met de appelen, ik ben krank van liefde. Ziedaar, die drank verslaat niet zozeer haar dorst, als dat ze dezelve meerder ontsteekt.

Vraag: Zijn Gods kinderen altijd even begerig?

Antwoord: Nee, de lichamelijke gezondheid heeft haar trappen en zo ook het geestelijk leven. De natuurlijke eelust is niet altijd even groot, en zo ook dat nieuwe

schepsel niet altijd even graag; desgelijks is het ook zo in andere stukken van het geestelijk leven.

Vraag: Zo zijn dan Gods kinderen ook niet altijd even lustig en levendig in het betrachten der Heilige dingen en zo in het Heilig Avondmaal?

Antwoord: Neen, zij hebben ook hun zwakheden, flauwten, ziekten en slappigheden, en vinden die maar al te veel.

Vraag: Wat zijn de blijken van hun oprechtheid in al deze?

Antwoord:

Ten 1ste. Zij hebben geen behagen in hun slappigheden, en zijn niet als Salomo's luiaard, die de slaap liefheeft (Spr. 20 v. 23), het is tegen hun wil en dank;

ten 2de. Is hun dit een groot verdriet en hartzeer, en zij vinden zich daarover bezwaard, gelijk een ziek mens over zijn kwalen, daar hij van bevrijd zou willen zijn;

ten 3de. Zij zuchten en klagen daarover, en dit is hun stem met Rebekka: Och hoe ben ik zo, en met Paulus: Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam van deze dood?

Ten 4de. Zij bidden en roepen daartegen, zoeken hun vriend met de Bruid (Hoogl. 5) en wensen dat God zich tot hen zal haasten (Ps. 70 v. 5 en Ps. 143 v. 7), dat Hij hen levend maakt (Ps. 119 v. 25) en Zijn licht over hen laat schijnen (Ps. 80 en 143 v. 6, 7). Zij moet Jezus hebben, of anders vindt zij geen rust en wenst een beter hart te hebben als zij heeft.

Vraag: Waar vandaan komt deze lusteloosheid in de ziel?

Antwoord:

Ten 1ste. Uit het nalaten van behoorlijk wachten tegen de zonde, als Simson zijn, verbond brak, nalatende zijn haar af te scheren, schoon meer uit achteloosheid als boosheid. De Geest des Heeren week terug en hij miste zijn sterkte;

ten 2de. Uit het verzuim van goede oefeningen en achteloosheid in dezelve; als er geen hout is, gaat het vuur uit, zegt Salomo, die vuur aan de haard wil houden, moet gedurig turf en hout daar bij doen; en die een vurige ziel wil houden, moet niet aflaten van goede plichten, maar gedurig wat toebrengen, om hetzelfde levend te houden. Dit is een Hemels vuur en moet als het vuur des altaars alle dagen worden bezorgd en wel bewaard. Af te laten van zijn plichten en oefeningen met God doet de ziel verkouden, maar naarstigheid in dezelve doet ze kracht bekomen en meer leven verkrijgen. Die stil zit wordt koud, maar de oefening des lichaams maakt de geesten gaande en is oorzaak van warmte, de handen tegen elkaar gewreven worden warm, en het beste middel om een warme ziel te houden is naarstig te zijn in goede verrichtingen, als daar de ziel in verzwakt, wat kan er anders dan koude en lusteloosheid volgen?

Ten 3de. Omdat men bijzonder voor en ná het houden des Avondmaals niet genoeg denkt aan zijn plicht in deze, en gebrekkig is in de overdenkingen van Jezus. De peinzende Christen is ook lustig en weelderig als een boom aan de wateren (Ps. 1 v. 1, 2, 3). Denkt aan deze dingen, zegt Paulus (1 Tim. 4 v. 15), opdat uw vorderingen allen openbaar zij.

Ten 4de. Het leven en toegeven van enige beminde zonde dat dooft de ziel geweldig en is als een kop koud water, in 't vuur geworpen, waardoor de vlam geheel uitblust;

ten 5de. Als men te veel plaats geeft aan aardse dingen (Matth. 6 v. 25 en Matth. 13 v. 22), de ziel daarmee overlast, kan hiermee geen lust in vinden. Dit is als as die het

vuur bedompt en overdekt, en met het dienen van deze heer, verliest de Heere van de hemel het zijn;

ten 6de. Verzuim van onderlinge opwekking en tezamen spreken met de vromen. Een turf alleen aan de haard verdooft en gaat uit, maar gelijk de ene kool de ander, of de ene kaars de andere aansteekt, zo doen ook onderlinge opwekkingen en samensprekingen; de dove ziel begint te glimmen, ja te branden, zoals die Emmaüsgangers gebeurde: brandden onze harten niet in ons, als Hij met ons sprak op de weg? (Luk. 24 v. 32).

Ten 7de. Vergetelheid van dat zoete, dat men tevoren in de dienst des Heeren gesmaakt heeft, zo maakt de voorgaande proef van de zoetigheden in de dienst Gods en die gedachtenis ons meer lustig en verlangende (Hebr. 6 v. 4, 5), gelijk ook de vergetelheid van die gedachtenis het tegendeel geeft.

Ten 8ste. Al te veel toegeven aan droefheid, hetzij lichamenlijk of geestelijk. Al te veel regen verdrenkt het gewas, alzo overmatige droefheid verdooft het leven van de ziel, in die grote droefheid van zijn kinderen werd tot Aäron gezegd (Lev. 10 v. 17): Waarom hebt u dat zondoffer niet gegeten in die Heilige plaats? zijn antwoord was in (v. 19): had ik heden het zondoffer gegeten, zou dat goed geweest zijn in de ogen des Heeren? Zo denkt de treurige ziel: *Ach! hoe zou ik ten Avondmaal gaan en dat offer Gods eten, zou dat goed zijn voor de Heere? Ziet, zo is overtollige droefheid ook een middel van verdoving in onze ziel en dat ons van eten en begeren der Heilige spijze afweert.*

Vraag: Zal de ziel in deze gestalte zich afzonderen van de Heilige spijze?

Antwoord: O nee; dat zou niet goed zijn in de ogen des Heeren en Hij zou zeggen, als Mozes, verstoord zijnde op Eleazar en Ithamar, de overgebleven zonen van Aäron: waarom hebt u dat zondoffer niet gegeten aan de Heilige plaats? (Leviticus 10 v. 17). Dat ware niet goed voor uzelf. Die de raad van de Medicijnmeester veracht, doodt zich zelf, zegt een oud Leraar. De ziel moet aan deze tafel een middel voor zich zoeken, die licht en warmte wil, gaat in de zonneschijn om beide te bekomen, die koud is zoekt het vuur, om daar zijn genoeg te scheppen. God is een Zon en een Schild voor de zijn, daar moet de droeve ziel heengaan om verlicht, verwarmd, verkwikt en getroost te worden.

Vraag: Is er wel enige verwachting voor zulk een ziet dat zij zich wel bevindt bij het naderen ten Avondmaal?

Antwoord: ja: God zal zich ontdekken aan die zielen en meer sterkte geven. De mannen van Emmaüs op de weg kenden Hem niet die tot hen sprak, namelijk Jezus, want hun ogen werden gehouden dat ze Hem niet zagen. zo lang bleef hun droefheid, en of zij ook de kracht vernamen van degene die met hun sprak, nochtans omdat ze Hem niet kenden, zo was deze beweging niet genoeg om hen tevreden te stellen, maar daarna, toen Jezus zich aan hen openbaarde in de breking des broods, en zij herdachten hetgeen zij in hun harten gevoeld hadden, kennis nemende van hetgeen dat tevoren bij hen was, zo roepen zij uit, zeggende: *Brandden onze harten niet in ons als Hij met ons op de weg was en ons de Schriften opende? Ziet, zo is er soms meer in de ziel als de mens zelf denkt en Jezus is al tegenwoordig, wanneer men denkt dat Hij nog ver is, en Zijn beweging werd zelfs gevoeld, daar waar men ze dikwijls nog niet kende, maar de Godzalige ziel zal het eens kennen, Jezus zal hun ogen openen, dat ze Hem zien, en hun harten, die nu klagen zo koud en gevoelloos te zijn, willen nog eens blakeren in liefde en met blijdschap uitroepen: Brandden onze harten niet in ons?*

Vraag: Is het ook gevaarlijk en schadelijk voor de ziel het Heilig Avondmaal te verzuimen en uit te stellen?

Antwoord: O ja: gelijk een Christenziel door het gebruik van deze middelen gedijt, groeit en bloeit als een boom, geplant aan de wateren (Ps. 1 v. 3), zo is daarentegen het verzuim een middel van Geestelijke versterving, kwijning of uittering. Gelijk een boompje of plantje noodwendig moet versterven, waar de aarde, wordt afgenomen of de wortel bloot gelegd wordt. Hoe langer dit verkwijnen wordt voortgezet, hoe meer schade daardoor komt en moeilijk is, eer die ziel hersteld is. Neem een kaars die eerst uitgaat en nog rookt, dezelve kan licht weer aangeblazen worden, maar als zij heel koud en 't lemmer doof is, dan is er geen hoop meer. Wij moeten ons dan wel wachten, dat onze zielen niet geheel verkouden, heeft het uitstel al enige schade veroorzaakt, o, zoek dan terstond het middel om dit gebrek te verbeteren en deze schade te boeten.

Vraag: Maar als men zich in enige zonden mocht bevinden, waardoor men die vrijmoedigheid verliest om tot de Heere te naderen, wat dan? Is het dan niet beter er af te blijven, en als de kinderen, die het verbeurd hebben, zonder eten naar bed moeten gaan, om Vaders aangezicht te ontvlieden, is het dan niet beter die wraak over zich te nemen, dat men zich voor dien tijd afzondert, en deze spijs onthoudt?

Antwoord: Wij zullen liever onze zonden afbidden, trachtende met God de Heere verzoend te worden, en dat wij als verzoende kinderen wederom met onze Hemelse Vader aan Zijn tafel mochten aanzitten. Het stoute kind wordt verboden aan de tafel te komen, maar vallende op de knieën en biddende vergiffenis, krijgt weer verlof om aan de dis te komen, en verblijdt zich temeer in 's Vaders tegenwoordigheid en gunst.

Vraag: De zwaarigheid mocht zodanig wezen dat het echter beter was van de tafel te blijven, als niet ene ontering van die om daartoe te treden?

Antwoord: Men kan in dit geval toegang nemen tot zijn zielzorgers en bij hen raad voor de ziel zoeken, daar die te zorgen hebben dat de heilige dingen niet verontreinigd worden.

Vraag: Maar het hart also onvoldaan zijnde, zou het dan niet beter zijn te wachten of het daarna wat beter geschikt ware en wakkerder en levendiger om deze maaltijd bij te wonen?

Antwoord: Men zal het hart voor de Heere brengen, zo goed als men kan en dit middel gebruiken als een Medicijn van de ziel, met ene betuiging van zijn onwaardigheid en smekingen dat de Heere het door Zijn genade wil helen. Zo loopt diegene die koud is, naar het vuur, om verwarmd te worden, die gewond is tot de Medicijnmeester om pleisters en hulp, en zo doen ook onze zielen tot de Heere hun God (Ps. 119 v. 25). Mijn ziel kleeft aan het stof, maak mij levend naar Uw Woord.

Vraag: Maar strijdt dat niet tegen het ontzag, hetwelk men de Heilige tafel schuldig is?

Antwoord: Neen: u liet u dat mogelijk voorstaan, als u ooit van de Tafel afbleef. U dorst daar niet naar toe gaan uit eerbiedigheid, zegt u, maar inderdaad, het is geen eerbiedigheid, maar een zondige schaamte of een heimelijke verachting van de Heilige Ordinanties van de Heere Jezus. Men maakt zich ook wel wijs dat het is uit gevoelen van de last der zonde, maar waarom zal ik niet veeleer zeggen dat het uit gebrek is van

waar gevoelen? Die de ziekte van zijn lichaam voelt, vertoef niet middelen te gebruiken; soms neemt men ook moeilijke reizen aan om zich in een vergelegen geneesbad te storten, en voelen wij de ziekte van onze ziel, wat weerhoudt ons dat wij niet hetzelfde doen om die wateren te zoeken uit de Heilfontein Israëls?

Vraag: Maar of ik daar ga of niet, het is al eveneens, ik ben meermalen aan des Heeren Heilige tafel geweest, maar vind niet daardoor geholpen te zijn, mijn hart blijft geheel hetzelfde, en ik vind troost noch sterkte.

Antwoord: Het kan zijn dat er enig beletsel in uw ziel is, zoek dat uit en verbeter het. De tafel is niet altijd vruchteloos als men zulks oordeelt. Men gaat niet aan tafel, of men vindt zich gesterkt en zijn geest verfrist, zelfs een ziek man, al voelt hij kleine versterking bij de spijs, zij geeft hem nochtans enig voedsel en het doet hem goed, al voelt hij het niet, en zo gaat het hier. Het is wat anders vrucht te hebben van deze tafel, wat anders vrucht te voelen. Al gevoelen wij ze niet, moeten wij evenwel de moed niet opgeven, maar het Geloof oefenen. De rechtvaardige leeft niet door gevoelen, maar door geloven (Habakuk 2 v. 4). Wij moeten God de Heere niet terstond bepalen, noch de plicht laten varen, als de Heere terstond niet komt, maar aanhouden en op de Heere wachten. Al verkrijgt de ziel niet terstond genezing, zij verlaat daarom de Medicijnmeester niet, maar vervolgt en verwacht wat de Heere geeft, hetzelfde moet ook hier geschieden. u zegt geen vrucht te bekomen van het gaan tot deze tafel, maar wat zal het worden, als u er af blijft? Zult u daar beter door worden? O neen! dat moet ge u vast voorstellen, u zult niet aanwijzen van het begin der wereld aan, dat iemand beter is geworden met zich te onttrekken van enige ordonnantie Gods, dat is zoveel als iemand, die in een donkere nacht zoekt naar een verlatenplaats, waar een kaars heeft staan branden. u dwaalt licht, denkende in deze toestand geen vrucht te bekomen, en zegt door nederigheid dezelfde te blijven, maar dat staat vast, zo ge u onthoudt van deze tafel, dat u niet dezelfde blijft, maar erger wordt en meer en meer vervallen zult.

Vraag: Ik meende nochtans wel te doen, als ik mij in zulk een geval onthield.

Antwoord: u hebt gelijk gedaan als Simson, als bij van de hoer zijn haar liet afscheren, daar zijn sterkte in lag, en zo een spel der vijanden werd.

Vraag: Ben ik dan verloren?

Antwoord: God was Simson gunstig, die hem nog tijd gaf, dat zijn Nazireeërs haar weer uit mocht wassen (Richt. 16 v. 22). En hij nam de tijd der genade waar, zich middelerwijl verzoenende met zijn God door ongeveinsde bekering, en vernieuwende zijn Nazireeërs belofte, die hij verbroken had en zo de vriendschap zoekende van zijn God, die hij door zijn zonde mishagd had, bestierde de Heere het alzo, dat de vijanden Simson de ogen uitstekende om hem ellendig te maken, dit de uitkomst der zaak was, de blinde Simson tot een gezicht van zijn zonde kwam, lijdende straf in die leden, met welke hij eerst op de hoer gekeken had, en te Gaza, de plaats van zijn gevangenis en dood, daar hij eerst de zonden van zijn onreinheid had bedreven.

Vraag: Wat zal ik dan doen?

Antwoord: Doe als Simson, die zijn Nazireeërs haar weer liet uitwassen als tevoren, en God zal u sterkte geven, als hem, zodat de vijanden niet altoos over u zullen zegepralen. God verlaat Zijn kinderen niet, ten uiterste toe, de Filistijnen zijn voor een tijd een roede of gesel voor Simson, maar God doet als een goedertieren Vader Die,

als Zijn kinderen zich beteren, de roede ten laatste in het vuur werpt en hun handen sterkt, om van hun vijanden wraak te nemen. Simson bidt God om vergeving en bijstand, een teken van zijn waarachtig berouw en God vertroost hem, zijn vijanden werden het gewaar, op welkers kop de afGodkapel terneer stort.

Vraag: Och kon ik God met een levende ziel dienen!

Antwoord: Doe hetgeen u kunt, wek die gave Gods op, die in u is (2 Tim. 1 v. 6), schud de kooi uit de as en siert uw dove lampje op, zo veel u vermoogt, om als een wijze maagd uw Hemelse Bruidegom te ontmoeten.

Vraag: Wat middelen zal ik gebruiken om een wakkerder en levendiger ziel te bekomen?

Antwoord: Neem voor het tegenwoordige deze twee: ten eerste: Houd u dicht aan Jezus, wat voordeel u daarvan te wachten hebt voor uw ziel, zal u deze navolgende verbeelding leren:

Ten eerste. De Heere Jezus werd in de Heilige Schrift vergeleken bij een opgaande zon (Mal. 4 v. 2). Dit kan ons voor ogen stellen en doen begrijpen die wonderbare kracht, welke van Jezus uitgaat tot die ziel, welke zich in Zijn gemeenschap vindt. Bedenk eens die wonderlijke kracht van de geschapen zon, welke zij doet aan de mensen, aan de dieren, aan de planten en aan de kruiden der aarde, die zij alle jaren verwekt en doet verrijzen, gevend een nieuwe jeugd en kracht om te groeien en te bloeien en om vruchten voort te brengen, werende de lang duisterheid, en die grote hardigheid en koude der aarde, en hun meer verlichtende en verwarmende en bekwaam makende om bezaaid te worden en vruchten overvloedig voort te brengen, die zij anders niet zouden kunnen geven. Daar nu die dode zon zulke werkingen teweeg brengt in het gehele aardrijk, en zulk een grote kracht heeft, daar zij God niet is, maar een edel en heerlijk schepsel Gods, van wien zij al haar kracht ontvangt, wat zullen wij dan zeggen van Jezus Christus, die een levende zon en God zelf is, hoeveel krachtiger en wonderlijker werkingen zullen van Hem niet voortkomen omtrent de ziel? Laat dit bedacht worden in het Heilig Avondmaal, zo wij ons koesteren in de stralen van deze Zon, wij zullen het niet zonder voordeel bevinden, de duistere ziel zal hier verlicht, de treurige vertroost, de koude verarmd, de dove ontvonkt, ja, de dode zelfs als levend gemaakt worden.

Niet overal wordt het schijnsel van deze Zon zo vernomen, maar bijzonder in Gods huis en in de Heilige Ordinanties, daar heeft ze haar bijzondere kracht, staat als op haar hoogte en worden haar stralen zeer verkwikkend gevonden. Breng u dit te binnen, o ziel. Bevindt ge u als een dood aardrijk, tracht nabij deze Zon te komen en uw dood geloof zal ontspruiten, en als een geheel nieuwe jeugd in uw ziel vernomen worden.

Ten tweede: Houdt u dicht bij de vromen. Dat is ook bijzonder nuttig, dat men zich zoeke te dienen en zijn gebruik maken van andere goede Christenen, die men beschouwd sterker en lustiger in de dienst des Heeren te zijn; gelijk iemand, die wat lusteloos is, aanzittende met andere grage gasten, dikwijls wordt gaande gemaakt en door hun voorgang opgewekt, zo is het dat zwakke Christenen, voor het tegenwoordige niet zo begerig zijnde, ook hun Geestelijke eetlust bevinden als opgescherpt, als zij bemerken de ijver van anderen om God te dienen, hun bijzondere lust en smaak in Zijn Woord en heilige Sacramenten, hun verkering met dezulke is ook zeer krachtig, om ook een meerderen lust in hun ziel te verwekken. Wilt u ook

deze heilzame vrucht bij u bevinden? Christenziel! laat nevens andere middelen dit ook waardig zijn in uw ogen en zoek ook daarmee uw Geestelijk voordeel te doen.

**ZIELKLACHTEN, ALS MEN AAN DES HEEREN TAFEL IS GEWEEST,
MET HEILZAME ONDERRICHTING EN VERTROOSTINGEN DAAROP**

Klacht 1.

Huilt nu o alle machten van mijn ziel en beklaagt mijn geval. Is mijn lot niet jammerlijk en te betreuren? Ik ben aan de Heilige Tafel geweest en heb niet daarvan de geestelijke vrucht gesmaakt. Ik kwam ter Bruiloft, maar hoorde niet de lieve Bruidegoms-groet, ik legde mij onder de kanalen der genade en de goten der Hemelse vertroosting, maar ik voelde niet de zoete invloed van dezelve. Ook vind ik mij al even dood als tevoren, even dor en ongelovig. Och, wat maak ik? Wat tranen zullen genoeg zijn om mijn staat te bewenen, en woorden om mijn ellendig lot uit te drukken? Ontfermt u van mijn, ontfermt u van mijn, o mijn vrienden! en ondersteunt mijn ziel, eer dat ik bezwijk en in mijn troosteloosheid ter aarde zijg.

Opmerking.

Hier hebben wij nu te gedenken dat boven reeds gezegd is in de vorige vertroosting, hoe zonderling God de Heere in deze met zijn kinderen handelt, die toch in Zijn heilige gans wonderlijk is, zoals de Profeet zegt, en wiens wegen omtrent de Zijnen zeer bijzonder zijn, waarvan wij nog in 't volgende meer zullen zeggen. Hier moet ook niet vergeten worden dat wij hebben aangewezen van de listigheid en boosheid des helse vijands, die zich bijzonder in deze tijd opmaakt om het volk Gods te verhinderen in hun goede plichten, en met zeer zware stormen hun ziel te overvallen. Gelijk Farao het volk Israëls achterna ging, na hun vertrek uit Egypte, en aten van het Pascha, en Amelek tegen hen streed, nadat zij 't manna gegeten hadden (Ex. 17 v. 8), zo ondervinden ook de kinderen Gods, dat het hun niet zelden gaat na het eten van die Hemelspijze in des Heeren Heilig Avondmaal, dan is dikwijls de duivel op de been, om hun ziel te ontstellen, en te beletten de vrucht, die zij daar vandaan mochten halen. Dit maakt het hun zeer bitteren valt zeer zwaar, aan deze Tafel der vreugde zulk een tranenbrood te eten. Dit is waarlijk een Pascha met bittere kruiden, want er is niets smartelijker voor een Godzalig begerende ziel, als deze zoete vertroosting te missen; Bijzonder op die plaats, daar de Hemelse regenplassen gewoon zijn neer te druipen, is het droevig in zijn ellende de Troosters te missen, als Zion klaagt. Het gaat alle klachten te boven, zulks te bevinden van de Trooster, de Heilige Geest, dat Zijn troost-stem in de, ziel niet gehoord wordt, maar daarentegen de aanklachtstem van de Satan, die de ziel geen rust laat, een geval, nochtans niet geheel vreemd voor de kinderen Gods, en waarin zij niet hebben te bezwijken, want op de Berg des Heeren zal 't voorzien worden, en deze droefheid nog eens in blijdschap veranderen, als God de vijand zal schelden en naar het hart van Zijn kinderen zelfs spreken, zie het voorbeeld van Hanna (1 Sam. 1 v. 18).

ONDERRICHTINGEN VOOR DE ZIEL

Om u nu voorts aan te wijzen, o klagende ziel! welke daar mocht zijn en ware het mogelijk, ook weg te nemen de, oorzaak van uw smart, zo zal het nodig zijn, dat ge uw gedachten een weinig voorwaarts trekt en ge uw plichten te binnen brengt in uw voorbereiding. Zeg de waarheid, hebt ge u daarin behoorlijk gekweten? Daar ontbreekt dikwijls wat aan, dat men zijn plichten niet behoorlijk waarneemt in de Voorbereiding, daarom ontvangt men ook dikwijls niet de gewenste vrucht der Heilige Ordonnantie. Onderzoekt u in deze en zulks bij u bevindende, denk of daar niet de oorzaak in ligt, waarom dat God de Heere Zijn hand van u teruggehouden heeft. De

vissers een tijd lang het net uitgeworpen hebbende, en niet vangende, halen hetzelfde op en zien of ook ergens enige gaten te vinden zijn, die de vissen doorlaten en de vangst verhinderen. De hengelaar, lang vruchteloos wachtende en geen hoop voelende, haalt de hengel op en ziet of er ook wat aan de haak schort, waarom het visje niet wil toebijten, zo moet bier geschieden, u moet uw werk eens overzien en zoeken of er niet ergens wat aan hapert, dat u deze vrucht en zalige troost des Avondmaals verhindert. Gelijk Job na de maaltijden zijner kinderen zich heiligde en brandoffers voor hen offerde, zeggende: misschien hebben mijn kinderen gezondigd en God in hun hart gezegend (Job 1 v. 5).

Doe ook zo; er is licht enig gebrek geweest en u hebt de Heere niet recht geheiligd, zie de wegen van uw ziel over, verneder u voor God en zoek het gebrek te verbeteren.

U hebt ook mogelijk u zelf niet genoeg opgewekt, o ziel, als u aan de Heilige tafel bent geweest om de Heere Jezus krachtig aan te grijpen, dat kan ook wel de oorzaak zijn. Licht hebt u niet genoeg gezogen aan de borsten der vertroosting, en mist daarom dat profijt, 't is niet dat er geen melk in de borsten is, maar dat u niet werkzaam genoeg geweest bent om die te trekken. Beproof u ook hierin; hoedanig een levendige opwekking van onze Geestelijke krachten alhier nodig zijn, is hierboven reeds gezegd. Zie of ge u daarin gekwetten hebt. Hebt u de geestelijke hand al genoeg uitgestoken om Jezus Christus aan te grijpen? Hebt u laag genoeg gebukt om dit water te scheppen, of de pomp al sterk genoeg opgehaald om hetzelfde deelachtig te zijn? Ik zeg, hebt u bij de Heere al genoeg aangehouden? en met dien engel met al uw macht geworsteld om Zijn zegen te bekomen? Zie ook of u hier geen gebrek of fout bij u zelf vinden zult.

Het kan ook zijn dat er een verdorven humeur en verborgen zonde bij u zij in welke u leeft en waarover ge u niet genoeg voor de Heere vernedert hebt. Dit is altemets een oorzaak dat God de Heere de invloed Zijner genade onttrekt en de ziel het genot van die Heilige Ordinanties zo niet geniet. Als de pomp met enige vuilheid verstopt is wil zij geen water meer opgeven. Als het gebeurt dat de wateren der genade zo verhinderd worden is het een teken dat er enige vuiligheid der zonde en overvloed der boosheid in de ziel moet zijn, die de zelf ophoudt. Als iemand enige gezonde spijs gebruikt, en hij heeft er geen bekoorlijk voedsel van, maar zij verkeert in kwade humeuren, en gal en slijm is het bewijs dat de maag niet wel gesteld is en de mens ziek is. Het zelf is ook waar te nemen in het gebruik der heilige middelen, als dat Hemelse voedsel niet goed gedijt en de ziel geen behoorlijk voedsel en vereiste krachten ontvangt, is het een teken dat er enige onvolmaaktheid en heimelijk gebrek in de ziel moet zijn. Bent u wijs, zo laat ook daar over uw ernstige overlegging zijn. Zie of u tegen uw Hemelse Jozef niet misdaan hebt omdat Hij het aangezicht zo strak tegen u toont en zulke harde woorden tegen u spreekt, gevoelt u de troost niet, de zonde is nog in de weg die de zelf aftrekt; want gelijk de rook de bijen verjaagt en de vuile reuk de duiven, zo wil de Duif van de Heilige Geest in dat morsig kot der ziel niet wonen en wordt van dien vuile helse stank der zonde als weggedreven.

Zo het mocht zijn dat u zulks iets had uitgevonden, zie of ge u daar verslagen en vernederd over vindt, zo ja, zie daar ook een heilzame vrucht der Heilige Ordonnantie en een bewijs der genade in. Hebt u niet hetgeen u wenst, u hebt nochtans zulks, waarom het zeker wel de moeite waard was, om tot de Heilige tafel te gaan. Die fouten gevonden en bitterlijk beweend hebbende, is er ook hoop om in het toekomstige meerder zoetigheid uit de Heilige middelen te rapen.

Het is ook een zeer prijzenswaardige zaak, dat zulk een ziel die voor het tegenwoordige haar wens nog niet heeft bekomen, met allen ernst aanhoudt om door middel van gebeden en hartelijke smekingen, die zalige vrucht tot zich te brengen en alzo te vervullen wat bij hen mocht ontbreken. En het belooft niet altoos de Heere onze God zo terstond de zoete vrucht der Heilige Ordinanties te laten volgen. Het zaad in de akker geworpen schiet juist niet dadelijk op, en de spijze in het lichaam ingenomen geeft niet terstond kracht aan het zelf, maar eerst in de maag gekookt zijnde en zo door het lichaam verzonden, zo gaat het ook met het Woord, en de Heilige Sacramenten, zij hebben wel haar krachtige werking maar die wordt juist zo dadelijk niet gevoeld.

Het gebeurt altemets dat als het Woord Gods tot iemand geschiedt, hij voor dien tijd weinig vrucht daarvan geniet, ja hetzelfde verzuimt en verwaarloost, nochtans daarna de kracht daarvan gevoelt. Zo ging het de David en (Hoogl. 5 v. 2, 6) ter tijd als de Bruidegom aan haar deur stond te kloppen met de beminnelijke en vriendelijke woorden: *Doet mij open Mijn vriendin, Mijn schone, Mijn duive*, enz. zij luistert niet en sprak bij zichzelf: *Ik heb mijn voeten gewassen, hoe zou ik ze weer bezoedelen?* Maar toen de Bruidegom nu was geweken en zijn hand getrokken had van het gat der deur, werd dat woord werkende en levende in haar, de klopper van de deur was nu stil en gaf geen geluid, maar haar hart begon te kloppen en zegt ze: *Mijn ziel ging uit vanwege Zijn spreken; of naar Zijn woorden*. Nu staat zij op van het bed, loopt haar vriend na en zoekt door straten en stegen, waar zij Hem vinden mocht. Zo gaat het ook dikwijls dat het Woord niet dadelijk zijn kracht vertonende daarna nog zodanig is bevonden een prikkel aan de ziel latende. Voorbeelden kunnen bijgebracht worden dat jaren daarna, ja na het afscheid van de Leraren, ja dood zelfs van de zelf dit waarachtig is bevonden.

Bemerk dit van de Joden waarin (Joh. 10 v. 41, 42) blijkt dat dezelve tevoren Johannes' predikatie van Christus gehoord hadden, maar ziet het had voor het tegenwoordige geen vat op hen, zij geloofden niet. Nu komt Jezus en zij zien Zijn grote werken, wat nu? het woord wordt wakker en levendig bij hen, de gedachtenis van Johannes Predikatie, waardoor zij dan ook, ziende dat Johannes' in alles de waarheid gezegd had van Christus, hun gemoederen zo bewrocht vonden dat ze Jezus aannamen en in Hem geloofden. Let wel, Johannes was nu al dood, en enige jaren verstreken van deze zijn Predikaties, maar ziet de vrucht daarvan wordt nu eerst levendig, geeft kracht aan hun zielen. Zo kan een Predikatie werkzaam en vruchtbaar zijn in de ziel zelfs enige jaren nadat ze gedaan is en na de dood van de Prediker zelfs. Een voorbeeld niet ongelijk hebben wij daar van in de Predikatie zelfs van onze Heere Jezus Christus, dezelve had al meer malen tot zijn lieve Vrienden gesproken van Zijn dood en opstanding als in (Luk. 9 v. 22) en elders, maar zij begrepen het echter niet, eer de Heere hun dat nader deed zien na Zijn verrijzenis, leert (Luk. 24 v. 7, 8.) De engel daar boodschappende aan de vrouwen de Opstanding van onze Heeren, hun in herinnering bracht, dat Jezus hun gezegd had, nog in Galilea zijnde, dat de Zoon des mensen moest overgeleverd worden in de handen der zondige mensen en gekruisigd worden en ten derde dage weer opstaan. Dit zegt hij nu vervuld te zijn en daarop zegt de tekst: *En zij werden indachtig Zijn Woorden*. Hetgeen zij tevoren bedacht hadden, bedachten zij nu, en het woord van Jezus kwam hun vers in de zin. Zo is het ook geschied omtrent andere zaken in de lieve discipelen van onze Heeren, zij vele dingen nog niet recht vattende, hebben naderhand na de opstanding van Jezus en de uitstorting van de Heilige Geest volle kennis daarvan gekregen en vele dingen zich herinnerd die hun ontgaan waren, en meer opmerking gegeven aan enige, daar zij

minder aandacht omtrent gehad hadden, ziet dit in (Mark. 16 v. 11, 14 en elders.) Hiervan spreekt onze Meester (Joh. 14.v. 26.) *Maar de Trooster, de Heilige Geest, welke de Vader zenden zal in Mijn Naam, die zal u alles leren en u indachtig maken, hetgeen Ik u gezegd heb.*

Ziet zo weet God door enige middelen nog namaals op te wekken die Heilige zaden van Zijn Woord die in de akker van onze ziel schenen vergaan en verstorven te zijn. Zo zendt Hij de Engelen Zijner Gemeente en werkt door Zijn indachtig makende Geest, vernieuwende die heugenis van die Hemelse leringen die in onze memorie gans verouderd en verstorven scheen. Zo hebben het de vromen niet zelden ondervonden dat God also met hen gehandeld heeft als hun het meest nodig was, doende te binnen komen. enige troostrijke Woorden die zij van enig Predikant mochten gehoord hebben, die nu al lang dood of door enig ander middel van hen gescheiden mocht zijn, daar ze nu waarlijk van gevoelen dat ze hun bijzonder deugd aan de ziel doen, zij klaagden meermalen niet te hebben onthouden, treurden daarover, en stortten hun klacht daar over uit, maar ziet, Gods wondere handelingen in de tijd der ellende als het 't meest nodig was, in armoede, ziekte, ouderdom, strijd, dood enz. zo komt de Heere, en doet dat kooltje glimmen dat heel scheen uitgegaan te zijn en doet in de gedachte opkomen al die oude spreuken voor lange tijd al gehoord, waarmee zij haar bezwijkende ziel mogen onderstutten.

Men mag die ook opmerken in de Heilige Sacramenten, neem vooreerst de Heilige Doop, de vrucht daarvan is niet terstond merkbaar, na haar bediening, ja, zelfs soms nog niet in de jaren van onderscheiding. Daar is menigeen die leeft in ergerlijke zonden, hetzij dronkenschap, hoererij of anderszins, daar is geen bewijs van een gewassen ziel, maar ziet daar raakt de Heere het hart aan, doet hem zijn zonden zien en doet hem in geloof en bekering tot Hem komen. Nu wordt zijn Doop als jeugdig en is zijn kracht zo alsof het deze dag geschied was.

Daar is ook zo iets in het Heilig Avondmaal, het gebeurt dat niet terstond, maar een tijd na de bediening de heilzame vrucht daarvan vernomen wordt.

Beschouw het eerste Avondmaal, dat de Heere Jezus met zijn Discipelen gehouden heeft. Het is zeker dat de Discipelen van onze Heeren toen nog zo niet de vruchten van Jezus dood bemerkten, ja kwalijk gelovende zich er in konden schikken dat hun Meester sterven zou, en ook voor dien tijd niet zulk een kennis gehad hebben van die heilige verborgenheid, nog ook van de zalige vruchten van de dood van Jezus Christus als zij naderhand, ziende de dood huns Meesters en de krachtige daden van Hem begrijpende, wel gedaan hebben; als zij met Jezus aanzaten en dat brood aten, zijn zij nog enigszins onkundig geweest van die grote verborgenheid, maar toen zij Jezus gezien hebben aan het kruis genageld, hebben zij klaarder begrepen, wat dat gebroken brood en vergoten wijn in het Avondmaal zeggen wilde. Hieruit is nu van deze zaak ligt te oordelen.

Dit moet u, o Christenziel, wel ter harte nemen, vindt ge u voor het tegenwoordige nog iets te ontbreken en hebt ge uw wens niet bereikt in uw toegaan tot des Heeren Avondmaal, geef de moed niet verloren maar houd uzelf werkzaam en bezig met gebeden en andere heilige betrachtungen om de zegen van deze Goddelijke instelling deelachtig te worden.

Wij lezen in Joh. 13. Dat toen de Heere Jezus de voeten zijner Discipelen wies voor het Avondmaal en nu tot Simon Petrus gekomen zijnde hem hoorde voorwenden:

Heere zult u mij de voeten wassen? Dat Hij tot hem zei: Wat ik doe verstaat u nog niet, maar u zult het na deze verstaan.

Dat heeft ook hier zijn toepassing, hetgeen u nog niet hebt o begerige ziel! Dat zult u nog namaals verwerven, maar zie toe dat ge uw God geen tijd nog mate stelt de Heere behoudt zijn vrijheid in de uitdeling zijner genade. En of u nu de wens van Uw ziel nog niet hebt bekomen, u zult nochtans bevinden dat deze Heilige Ordonnantie niet vergeefs, noch ijdel aan uw ziel zijn zal. Het is een heilig geneesmiddel van Uw ziel, maar geeft juist niet de gewenste en begeerde kracht terstond. Dat ondervindt men dikwijls van de geneesmiddelen dat ze juist niet terstond haar operatie en werking doen, maar soms na het verloop van enige dagen, zo gaat het ook hier, de vrucht van het Sacrament wordt niet altijd terstond gesmaakt, maar lijdt soms enig uitstel, naar dat het de Almachtige behaagd. Breng u dit te binnen, Christenziel! en troost u daarmee.

Neem tot u Christelijke gebeden en andere dienstige middelen om het goede in u te ontvonken en aan te kweken. Is het niet zoals u wenst, het zal ter Zijner tijd uitspruiten. Denk aan het voorbeeld van Saul (2 Sam. 10 v. 16, 17) dezelve kreeg niet terstond de Geest Gods, als Samuël de Oliehoorn over hem uitstortte, en ten Koning zalfde, maar daarna toen hij op de heuvel Gods kwam, toen werd de Geest over hem vaardig namelijk de Geest der Profeten. Gevoelt u de krachtige voering des Geestes Gods nog niet in u, wel, troost u echter met de verwachting van dien, God de Heere verbindt zich niet aan tijd of plaats, als het Hem belieft verwijdt Hij het hart zijner kinderen, soms in en bij het gebruik der middelen, soms ook na de bediening derzelve, en als de ziel er het minst om denkt.

De Heere onze God is getrouw en zal Zijn belofte genoeg bestendig maken, maar Hij heeft Zijn tijd, dat uur moet dan ook lankmoedig verwacht en erom gebeden zijn. *Wacht op de Heere, bent sterk en Hij zal uw hart versterken, ja wacht op de Heere* (Ps. 27 v. 14).

Het wachten, ziet u, zal niet vergeefs zijn, want Hij zal versterken. *Ik heb*, zegt God *tot de huize Jakobs niet gezegd: zoek Mij tevergeefs* (Jes. 45 v. 19). Zo zegt de Zaligmaker: *zoekt en u zult vinden* (Matth. 7 v. 6). Welaan dan ziel, op het Woord uws Gods, houd aan in uw plichten en verwacht het heil des Heeren, God zal nog eens Zijn Engel afzenden om de wateren der vertroosting te roeren en u daarin te dragen (Joh. 5 v. 4, 5, 6).

Wacht op die gelegen stond en verflauw niet in uw middelen, God de Heere heeft zelfs dit voor in Zijn vertraging, dat Hij ons daardoor te wakkerder in onze heilige plichten wil maken. Gelijk de hengelaar het hengeltje wel wat terug haalt, niet om het visje weg te jagen, maar te lokken en het grager te maken, dat het temeer aan bijten zou, zo handelt onze God, Hij haalt wel eens Zijn vertroosting op, niet dat wij zouden ophouden die te zoeken, maar dat wij ze des temeer zouden begeren en des te vuriger daarna staan.

Doe ook zo Christenziel! Zoek God op Zijn wegen en u zult Hem vinden (Jes. 64 v. 4); schijnt er nu nog geen hoop, de rechterhand des Heeren verandert: ziet u niets als grimmigheid en toorn, Zijn vriendelikheden kunnen nabij zijn; schijnt nog (lezen niet, wacht op haar doorbreken. Is nog dat wolkje niet op gegaan uit de volle zee van Gods vertroosting, o sta en zie uit met de jongen van Elias (1 Kon. 18) en u zult het eindelijk tot uw vreugde gewaar worden, God is getrouw in Zijn toezeggingen, maar wij moeten zijn tijd verbeiden, de tijd om genadig te zijn (Ps. 102 v. 14). De tijden der verkwikking heeft Hij in Zijn hand en toont daar Zijn Wijze beschikking over. God

beloofde aan Abraham een Zoon, maar gaf hem dien niet dadelijk, nee, ettelijke jaren liepen al tussenbeide, eer dat woord vervuld werd. Hoe lang Israël ook in Egypte moest slaven, na de gedane belofte van haar eindelijke verlossing, is bekend, zelfs tot enige honderden jaren.

Wat is nu uw begeerte, o Christenziel! Is het niet om die Izak van de Hemel binnen u te ontvangen? Wel wees tevreden, houd u aan 't Woord van Uw God, en de Heere zal het bestendigen. Zet de Allerhoogste geen perk, doe u het uw, en laat de belofte Gods uw steunsel zijn.

VERTROOSTINGEN

Ik zal ook enige Troostredenen alhier neerstellen, die zich de klagende ziel zal mogen tegemoet voeren, om daaruit haar troost te scheppen en zichzelf in haar weemoedigheid te ondersteunen.

I.

Weet o klagende ziele! dat dit geen ongewoon lot is der kinderen Gods. Het is niets vreemds, dat u overkomt, maar wordt ook aan velen van Uw broederen vervuld. Uw klacht is ook anderen gemeen, en komt zelfs in enige wijze overeen met die van de Geestelijke Bruid (Hoogl. 2 v. 4, 5) dezelve geweest zijnde in de wijnkelder van haren Bruidegom, keerde terug met een verzuchtende ziel en klagende mond. *Versterk mij met de flessen, ondersteunt mij met de appelen, want ik ben krank van liefde.* Zo verzucht zij, het schijnt een onbekwame tijd te zijn tot zulke klachten, maar zo gaat het soms, dat de ziel kerende van haren Jezus, zich genoodzaakt vindt om in bittere weklagen uit te breken. 't is waar, de Geestelijke Bruid verzucht hier, omdat ze nu de smaak mist van die zoete wijn, die zij even tevoren in de wijnkelder van Jezus Christus geproefd had. Maar ook gebeurt het niet zelden, dat deze klacht ontstaat uit een weigering van die Liefdedronk of immers een niet gevoelen daarvan in de ziel. Dat is het lot, waar u over klaagt, u bent bij Jezus in Zijn wijnhuis geweest, maar klaagt Zijn zoete wijn niet geproefd te hebben, ja, zelfs een donker gezicht en harde bejegening van uw Hemelse Jozef ontvangen te hebben. Dat ge u daarover vernedert, is billijk en nodig en kan u ter onderzoeking brengen of u niet met de broederen van Jozef uw Vriend mocht beledigd hebben, maar ondertussen geef de moed niet verloren, Hij zal zich nog tot u wenden en uw schuren met Hemels Koren vervullen. ja, Hij heeft licht zulks al gedaan, al voelt u nog de kracht zo niet. De spijs geeft niet terstond het voedsel aan het lichaam. ja, als de maag ziek en kwalijk is, zo veroorzaakt het zelfs ten eerste pijn; men ziet het ook bijzonder in de geneesmiddelen des lichaams; dezelve sterken niet ten eerste het lichaam, dat nochtans het einde van de medicijnen is, maar maken zelfs de mens eerst kwalijk en walgelijk om zo de gezondheid te bewerken. Staat het ook zo met deze Geestelijke geneesmiddelen, zij geven haar vrucht niet altoos voor het tegenwoordige, ja het gebeurt soms dat de ziel flauw en ziek is na het innemen van deze geneesmiddelen, maar wat nood? Laat ze eens door werken en zie wat sterkte na deze flauwte wil volgen en wat vreugde zich na deze treurigheid openbaart.

II.

Stel u hiernevens tevoren die vrije en beproefde handelingen des Heeren met de Zijnen. Hoor wat Koning David zegt in (Psalm 63 v. 3). *Ik heb U in het Heiligdom aanschouwd.* Lees dat mee, en let op de gangen Gods van uw Koning. Zijn gangen in Zijn Heiligdom (Ps. 68 v. 25), die zijn waarlijk wonderlijk en bijzonder. De Heere

onze God handelt met al Zijn Kinderen niet gelijk; van sommige laat Hij zich zeer haast vinden, van anderen wil Hij langer gezocht zijn. Gelijk het ging in de opstanding van Jezus, zo gaat het nog in Zijn verschijning aan de ziel. De Heere openbaarde zich aan al Zijn vrienden niet tegelijk, maar eerst aan Magdalena, toen aan Petrus en aan de Emmaüsgangers, daarna aan de twaalven, toen aan meer dan elfhonderd broederen gelijk en eindelijk ook aan Paulus, als een ontijdig geborene (1 Kor. 15 v. 6).

Zoals het hier ging in het lichamenlijk zien van Jezus Christus, zo gaat het ook in het Geestelijke en bijzonder in het gebruiken der Heilige Sacramenten. De moorman was kwalijk gedoopt of hij reisde vrolijk zijn weg en voelde de troost van het Sacrament (Handel. 8 v. 38), zo vonden het de Joden bij het houden van 't Pascha (2 Kron. 30 v. 25,26). Zij verblijdden zich en God gaf hun grote vrolijkheid. Zo lezen wij bij de breking des broods in de tijd der Apostelen (Handel. 2 v. 46): en dagelijks bij elkaar in de tempel volhardende en van huis tot huis brood brekende, aten samen met verheuging en eenvoudigheid van het hart.

Zo komt soms de Heere Jezus zeer spoedig tot de Zijn en spreekt woorden van troost tot hen bij het Sacrament: *Uw hart worde niet ontroerd*, (Joh. 14 v. 1). Wees goedsmoeds (Matth. 14 v. 27). Wees niet bevreesd (Handel. 18 v. 9).

Maar niet altijd komt God de Heere zo in 't begin als tot Daniël (Hoofd. 9) en niet allen wedervaren hetgeen Johannes geschiedde, huppelende zelfs in 's moeders schoot over Jezus, ontmoeting, het wordt met sommige wat uitgesteld, en de Heere wil dat ze wat zoeken, evenals de vrouwen bij het graf, eer zij Hem vinden. Gemelde vrouwen toonden wel hun ernst in 't zoeken van de gekruisigde Jezus, maar vonden niet terstond hun verwachting. Zij zagen wel de Engelen, die getuigden van Jezus' opstanding, maar Jezus zagen zij niet. Het graf was leeg en hun ogen zagen niets als de begrafenisdoeken en het lijkgewaad, maar niet het begeerde lichaam.

Als de vrouwen aan het graf, komen sommigen ter Tafel, zij vernemen wel de Engelen der Gemeente, maar de Tafel is leeg en het schijnt maar enkel brood en wijn, dat zij daar deelachtig werden, tot de Heere Jezus zich eindelijk ontdekt aan de ziel en zich verklaart aan dezelve, zoals Hij op Zijn tijd deed aan de liefhebbende vrouwen. De Heere God geeft ook aan allen niet evenveel, sommige zielen baden als in een zee van troost, anderen hebben maar weinig druppeltjes, ja, zijn geheel droog.

Sommigen geeft God goud, anderen zilver, anderen ook koper, ja, slechts glas; hierin houdt Hij Zijn vrijheid en doet naar Zijn Eeuwig welbehagen. God weet wat het beste voor de ziel is, en Hij zorgt voor haar, gevend niet naar wens, maar tot zaligheid. Boas gaf Ruth geen volle schoven, maar handvullen, opdat ze de maaiers gedurig zou nalopen. En Jozef gaf zijn broeders wel teerkost op de weg, maar niet daar zij lang opleven konden, opdat zij haastig zouden wederkomen en Benjamin tot hem brengen. Zo matigt de Heere God Zijn gave, niet allen gelijk gevend, opdat wij gedurig Hem zouden aankleven en des te begeriger zijn om tot Hem weer te keren en nieuwe genade van Hem af te smeken. Ja, zelfs de allergetrooste kinderen Gods hebben niet altijd evenveel gevoel en smaak van Gods goedheid, soms is hun hart in de Kerk of aan de Tafel, als Gideons vlies, dat men gehele schalen water daaruit zou drukken, dan wederom zo droog als even hetzelfde, daar anderen die nevens hen, en aan hun zijde in de Kerk of aan de Tafel zitten, zeer rijkelijk met de dauw van de hemel bevochtigd werden (Judas 6). Het is evenzo met de duurzaamheid van deze blijdschap, sommige keerden wel zeer vrolijk van des Heeren Tafel, maar bevonden zich soms spoedig in zeer dikke duisternis. Men kan denken hoe de Emmaüsgangers blij te

moede waren, toen zij Jezus in de breking des Broods herkenden, maar het duurde niet lang, zij herkenden Hem pas, of Hij was weg uit hun gezicht (Luk. 24 v. 31). Toen Maria haar Jezus terugvond, zo hoorde zij: *raak Mij niet aan* (Joh. 23 v. 17). Zo handelt onze God met de ziel, Hij houdt Zijn vrijheid in het komen en gaan van de ziel, opdat wij Zijn genade hoger zouden achten en Hem temeer aankleven. Overweegt dit, treurige harten! en kennende de wegen Uws Gods, Zijn gangen in Zijn Heiligdom, zo leert u daarmee troosten, wachtende en verbeidende Zijn Heil.

III.

Kent u ook wel o ziel de komst van Jezus Christus tot de Zijn, die is soms zeer wonderlijk. Hij komt soms met vrees en verschrikking tot de Zijn zoals u ziet in Matth. 14 v. 27. De discipelen werden bevreesd en meenden dat er een spook was zo ook in Luk. 24 v. 37. De discipelen waren zeer bevreesd in zijn komst. Zo geschiedt het dikwijls. Maar deze verschrikking komt ten laatste te eindigen in blijdschap. ja in grote blijdschap, zoals het vervolg der gemelde voorbeelden u toont, zie dan of het de Heere behaagt op de wijze tot u te komen en u met deze hartbevingen uit s' vijand handen te verlossen, zoals die twee discipelen in de aardbevingen gebeurde (Hand. 16 v. 30.) Wanneer soms de ziel het 't allervreemds toeschijnt, zo bereidt Jezus het komen tot haar ziel. Wij lezen in (joh. 20 v. 19) dat de Heere Jezus tot Zijn discipelen kwam toen zij met gesloten deuren zaten en de harten vol vrees waren. Zo geschiedt het ook ten opzichte van de ziel, het hart is door vrees toegesloten en het schijnt dat er geen toegang voor Jezus is, maar ziet! Jezus weet ook daar een weg te vinden, treed binnen en vertoont zich aan de ziel.

IV.

Het Avondmaal is ook niet altoos vruchteloos, als de ziel juist die gewenste vertroosting niet kan smaken, het doet zijn vrucht al werd de troost niet geproefd. De zon verwarmt de aarde, al schuilt ze achter dikke wolken en wordt ze niet gezien, alzo geven de Sacramenten haar kracht, verwarmen de ziel al wordt de Zon des Heils niet vernomen noch gezien.

V.

Is de gewenste troost niet in het hart, de Christenziel moet het ook daarom niet opgeven, wij moeten God in Zijn geven niet bepalen maar wachten wat Hij ons geven wil. Hebt u dit niet waarde ziel! daar is ligt iets anders dat dit gebrek zal ophalen. Zie, zo placht de Heere wel te handelen, dat als Hij het ene onthoudt Hij het andere geeft en dat heeft ook hier plaats, want zo is onze God niet ongewoon de onthouding van de vertroosting Van zijn Heilige Geest met andere genade te vergoeden. Neem bij voorbeeld de treurige Sioniet, die klaagt de zoete invloed van Gods genade niet te gevoelen, maar is er niet iets anders waarmee de Heere haar begunstigd heeft? Bemerken wij niet een heilige verslagenheid bij haar en een treuren over haar zonde, diepe vernedering, hete tranen, een zucht en verlangen naar de Heere Jezus? Wel, dat is ook al die zoete dauw die Jezus op de klink van de deur haars harten laat en een bewijs van Zijn vriendelijkheid. Zie, ziel of u ook niet zulks in u bevind, u voelt niet die zoete vertroosting in u, maar hebt u niet die andere proeven van Gods genade in u? Wel, verheug u ook daarin en houd u tevreden. Dat zijn ook al delen van uw Geestelijken rijkdom.

Neem bijvoorbeeld: daar was iemand, die juist geen geld genoeg in de kas had, maar andere goederen genoeg zoals, rentebrieven, huizen, hoven, landerijen enz. zou zulk

een reden hebben om te klagen over zijn armoede? Men zou zeggen, hebt u geen geld u hebt andere goederen.

Zo mag men ook hier zeggen: o waarde ziel, u hebt niet de invloed der vertroosting, maar andere heerlijke gaven, droefheid over uw zonden, verlangen en liefde tot de Heere Jezus, hebt u dan ook reden om te klagen, als of u van alle genade ontbloot was omdat u alleen dat één mist dat niet zozeer tot verzekering dient van uw staat als wel tot volmaking van dezelve?

VI.

Nog moet ik u dit in gedachten brengen dat het niet zelden geschiedt, dat de Heere onze God, de ontbering van dit kortstondige gevoelen van zijn Goddelijke vertroosting naderhand vergeldt met een heerlijk gevolg van een rijker en milder zegen. Abraham en Saraï zagen de gedane belofte een tijd lang uitgesteld, maar ontvingen de rijke vergelding in die gezegende zoon, de lieve Izak. Hij weet ook de voorgaande klachten, gebeden en tranen van Hanna, maar hoe wet was dit alles betaald, toen zij haar Samuël zag die haar boven tien anderen zonen kon zijn. Langdurig was het verwachten van de kinderen Israëls in de ijzeren oven van Egypteland in de woestijn en menigvuldige omzwervingen, maar het rijke en overvloedige Kanaän verzacht het alles.

Bedenk dit, o Christenziel! en sterk u door deze gedachte. Klaagt u nu over het vertoeven van de toekomst uws Heeren, wie weet als Hij keren zal, wat Hij zal meebrengen. Hoe heerlijk wil Hij zich openbaren en wat een loon wil er in Zijn handen zijn. Hij vertoeft licht om zich in Zijn wederkomst te verheerlijken door een minzamer omhelzing van uw ziel. Open het oog van het geloof en zie dat toekomstige heil geduldig te gemoed, gebruikende Gods middelen en hopende op Gods Woord, zoals de akkerman hoopt op de uitspruitende vrucht van de volle gezegenden oogst.

Psalm 126 v. 5, 6.

Die met tranen zaaien zullen met gejuich maaien. Die het zaad draagt dat men zaaien zal, gaat al gaande en wenende, maar voorzeker zal bij met gejuich wederkomen dragende zijn schoven.

Matth. 5 v. 4.

Zalig zijn zij die treuren, want zij zullen vertroost worden.

Klacht 2.

Heb ik geen reden om mij te beklagen en treurig te zijn? Ach! zulk een onwaardige gaat in de ogen des Heeren! Wie is mij in deze gelijk? Ik heb gezeten aan de Heilige tafel, heb daar deze en die gezien, maar hoe ver is mijn lot beneden het hunne? Zij blonken uit in een heilige gemoedstemming, keerden terug met een vervrolijkt hart en wel gespijzigd zijnde, daar ik mij hongerig en dorstig bevind en ontbloot van het genot hunner gedeelde zoetigheden. Ach wat is mij? en waarom is de handeling des Heeren zo vreemd met mij? ben ik dan zo verachtelijk in Zijn ogen, dat de ingewanden Zijner goedertierenheid zo eng zijn tegen mij en dat Hij Zijn weldadige hand voor mij zo toesluit?

Antwoord.

Laat af, o ziel de handelingen uws Gods te bestrijden en de bedeling Zijner genade te beknibbelen. Tast in uw boezem en u zult nog reden vinden om Zijn onverdiende gunst te verheffen en te roemen. Is er een Benjamin en gunsteling van de hemel, die met een vijfdubbele portie heengaat, wees tevreden, zo u niet van de Tafel werd

gestoten, maar ook met de andere broeders van Jozef een portie hebt verkregen. Is het niet als de portie van anderen, 't is nog oneindig meer als u verdiend hebt. Uw verdiende portie zou zijn in de vlammen van de hel, maar nog opent de Heere voor u de poort van de hemel (Hand. 4 v. 1). Ziet u de opening zo groot niet als andere beminde des Heeren, u ziet nochtans meerder als ge uzelf zult waardig moeten erkennen. Is er een heimelijke verdorvenheid, die het aangezicht des Heeren voor u verbergt, beschrei ze, maar ook gelijk het niet past de Allerhoogste enig perk te stellen in de tijd der verlossing, zo ook niet in de mate der verkwikking. Zijn het geen volle schoven, laat het u genoeg zijn dat u enige aren van de Akker des Heeren ontvangt.

Klacht 3.

Had ik het minste gevoel van de troostrijke genade Gods, ik zou dan nog hoop hebben, maar zo dor 'en leeg, zo flauw en harteloos als ik mij bevind, ach!

Antwoord.

Wij hebben gezegd dat de spijs, juist niet terstond ingenomen zijnde, haar kracht aan het lichaam geeft, zo moet u dan wachten en op de uitkomst merken. Ook hebt u wel te onderscheiden de voedende kracht van deze spijs en het vermaak dat ze zouden mogen geven; voelt u niet het vermaak van dezelve, als ge u maar door dezelve gevoed vindt, en alzo gevorderd ten eeuwige zalige leven, wat is er veel overigs dat ook ter Zijner tijd onfeilbaar zal volgen?

Klacht 4.

U zult zelfs kunnen oordelen over het grote gewicht van mijn zwaarigheid, als ik u zal gezegd hebben het verloop van mijn ziel. Ach, hoe ver ben ik vervallen van dien staat, in welke ik mij voor deze heb bevonden? Ik kon nog met enige vreugde deze Heilige Ordonnantie bijwonen, ja, het was als banket voor mijn ziel, nu is het een treurmaaltijd en een tranenbrood voor mij geworden. Ach, hoe ver is de Zon van mijn vertroosting achterwaarts gekeerd! Ik vind mij niet alleen zeer ver beneden de staat van andere kinderen Gods, maar zelfs ook ver verachterd van het heil, tevoren door mij genoten. Ach mijl wat kan ik hieruit als tot groot nadeel van mijn ziel besluiten?

Antwoord.

Hierover hebben ook andere heiligen geklaagd, dat ze zich in zulk een staat van vertroosting niet vonden als voor deze.

Hoor de klacht van Job (Hoofdst. 29 v. 2, 3, 4): Och of ik ware gelijk in de vorige maanden, gelijk in de dagen toen God mij bewaarde! Toen Hij Zijn lamp deed schijnen over mijn hoofd en ik bij Zijn licht de duisternis doorwandelde.

Gelijk als ik was in de dagen van mijn jonkheid, toen Gods verborgenheid over mijn tent, was.

Zie ook het geval van Asaf (Psalm 77 v. 6, 7). Ik overdacht de dagen vanouds, de jaren der eeuwen. Ik dacht aan mijn snarenspeel, in de nacht overlegde ik in mijn hart en mijn geest onderzocht.

Het kan ook zijn dat u een heimelijke zonde gehuisvest hebt, waarom u de Heere de vertroosting Zijner genade onttrokken heeft als boven gezegd is.

Misschien hebt u voor deze meer ernst in uw voorbereiding getoond en hebt sterker gezogen aan de borsten der vertroosting, zie ook daarvan in onze vorige onderrichtingen.

Het besluit dat u maakt tot nadeel van Uw ziel, kan zelfs omgekeerd worden tot verwekking van uw geestelijke vreugde. Zo deed Asaf de dagen vanouds in de

aangewezen verzen. Hebt u tevoren Gods zoetigheden gesmaakt, wel, dat is een eeuwig stromende beek, welke niet uitdrogen zal. Gods verbond is onveranderlijk en Zijn liefde een oneindige en eeuwige liefde.

De Heere heeft Zijn reden om zich een weinig van u af te trekken, maar houd u aan in uw Heilige betrachtting, dan zal God uw hoop weer doen herleven en in gunst tot u keren. En sta niet op het tegenwoordige gevoelen, maar op uw besluit om de Heere aan te kleven, en vindt ge u onwaardig bij uzelf, laat uw hoop niet varen, maar laat de God des Heils uw verwachting zijn.

Ps. 62 v. 6. *Doch gij, o mijn ziel l zwijgt Gode, want van Hem is mijn verwachting.*

Vers 9 *Vertrouw op Hem, o gij volk, stort ulieder hart uit voor Zijn aangezicht, God is ons een toevlucht. Sela!*

NOG ENIGE ONDERRICHTINGEN EN VERTROOSTINGEN NA HET AVONDMAAL

Hoewel het vast en zeker is, dat er niemand is van Gods dierbare kinderen, die met een waarachtig hart de Heere Jezus zoekt, of hij zal in 't einde de verwachte vrucht van de Heilige Tafel erlangen, zo is het nochtans waar, dat ze allen voor het tegenwoordige niet dezelfde smaak en deugd daarvan bij zichzelf bevinden. Daar zijn er die zeer vrolijk en lustig van deze Tafel aftreden, herkauwende de welsmakende vruchten des Avondmaals. Zij hebben als die Benjamins van de Hemel een vijfde dubbele portie ontvangen en leunden, evenals Johannes in het Avondmaal, aan de borst van Zijn Jezus (Joh. 20 v. 20). Zij smaakten als 't ware de Hemelse gelukzaligheden in deze voorbruiloft, het was als honing in hun mond. Zij keerden met vreugde van de Tafel, gelijk hij zou doen, die de eer had genoten, van met de Koning te eten. Aan de andere zijde zijn er ook, die met een neergebogen ziel van de Heilige Tafel scheiden, met het oog vol tranen en de mond vol klachten, even als of ze van die hemelse goederen misdeeld waren, hetgeen Job zei van zijn lichamelijk brood. Ik zucht voor mijn eten (Job 3 v. 34), dat kunnen zij wel op deze Geestelijken maaltijd passen, zuchtende voor en na het eten van deze Hemelse spijs.

Wij moeten hier verstandig handelen en wel leren van onze staat en Gods wegen oordelen. Ik zal u de ziel in beide deze gestalten voorstellen en een kort woord tot nadere onderrichting zeggen.

DE BETRACHTING VAN ZULKE ZIELEN, DIE GOD AAN ZIJN TAFEL VERVROLIJKT HEEFT.

Ik zal eerst een woord zeggen van diegene, welke God aan Zijn Tafel vervrolijkt heeft. Dit zijn de voornaamste betrachttingen van zulke zielen.

- Ten eerste zullen zij zich daarom niet verheffen, noch beter achten als anderen, even of zij zulks waardig waren, maar roemen de onverdiende genade huns Heeren.
- Ten tweede zullen zij zich verblijden in de bijzondere goedheden Gods, lovende God voor het goede, dat Hij aan hen gedaan heeft.
- Ten derde zullen zij deze waardige gast hartelijk en feestelijk welkom heten, zeggende als met beschaamde ootmoedigheid en eerbiedigheid huns gemoeds: *Welkom, o zoete Jezus mijns harten, liefste mijner ziel Bruidegom, mijn vreugde, rijkdom, schat, troost, mijn enige toeverlaat en grootste bezitting, welkom zoete*

Jezus in het hutje van mijn ziel, Welkom! Welkom! Gezegend is hij die komt in de naam des Heeren. Hosanna de Koning Israëls.

- Ten vierde. Zij zullen wel toezien, die zij die Heerlijke gemeenschap van Jezus Christus in zich behouden zullen, zeggende met de Bruid in (Hoogl. 3): *Ik vond hem, die mijn ziel liefheeft. Ik hield hem vast en liet hem niet gaan.* Zij zullen zich wel wachten, dat niet die helse hond komt en haar even als de honden de kindertjes doen, dit hemelse brood uit de hand plukken. Zij zullen bezorgd zijn voor al datgene, dat hen enigszins van Jezus Christus hun vriend, zou mogen afscheiden, maar integendeel trachten zeer nauw met Hem verbonden en verenigd te blijven. Zij zullen aan hun Beminde doen als de Bruid in het Hooglied, leidende Hem in de binnenste zaal van haar huis (Hoogl. 8 v. 2, 3). De Bruid wil in genoemde tekst twee dingen doen: *Ik zal Hem, zegt ze, sap van Granaatappelen te drinken geven.* Zij wil Hem het beste voorzetten en daarbij voegt ze: *Hij zal mij leren.* Zij wil Hem houden voor haren Profeet, horen naar zijn lessen en zich naar dezelve laten regeren. Zij wil Hem op de troon van haar ziel stellen, laten daar de scepter zwaaien en alleen naar Zijn bevelen luisteren.
- Ten vijfde. Zij zullen ook voorzichtig zijn, dat zij aan deze gevoelige vreugde niet al te zeer hangen. Hierin misdragen Gods kinderen zich enigszins, als God de Heere hun dit zoete hemelbrood geeft, zij worden daarop verlekkerd, en zijn als de kleine kinderen, die hun maat niet kennen en meer eten als zij mogen, als zij wat zoets of wat lekkers voor zich hebben. Zo ging het Petrus, toen bij de stralen van Jezus Christus' Heerlijkheid op de berg had gezien, hij werd als op dat zoete verlekkerd en zei: *Laat ons hier drie tabernakelen bouwen.* Hij wilde daar blijven en altoos dat gezicht genieten, maar het werd bestraft in hem als ene onwetendheid, er staat in (Mark. 9 v. 8): hij wist niet wat hij zei. Hetzelfde heeft hier plaats, al te zeer te hangen aan die gevoelige vreugde is nog een deel van onze onwetendheid en die ziel zou van Jezus Christus horen: u weet niet wat u eist. Men wil daarmee niet zeggen, dat men bij deze weldaad ongevoelig moet zijn, en die niet omhelzen als God ze ons schenkt, neen, gelovige ziel! verblijd u in de goedheid uws Heeren en spring op in de God uws Heils, vermaak u onder de lommer van deze appelboom en eet die lieflijke vruchten (Hoogl. 2 v. 3), leidt de Heere u in Zijn wijnhuis (v. 4), les uw dorst en drink tot het u genoeg zij, maar zie toe dat ge u in deze zoetigheden niet al te zeer vergeet, want, als wij zelden, de vastigheid van onze heils ligt niet in het gevoel der vertroosting, maar in de waarheid van onze deugden, in de oprechtheid van ons hart. Dat is de wortel der zaak. Deze gevoelige vreugde is niet gedurig en bestendig. Als in de ladder van Jakob de engelen klommen en daalden, zo gaat het ook hier, onze vreugde zijn klimmende en dalende Engelen, zij zijn komende en gaande. Deze wateren des Levens hebben beide hun eb en hun vloed, en deze zon zijn verduisteringen. Ziet dit in de herders op het veld, de Engel des Heeren stond bij hen, en de Heerlijkheid des Heeren omscheen ze, maar na de gedane boodschap, zo voeren zij weg en bevonden zich de herders in de donkere nacht als tevoren. Zo ging het de Emmaüsgangers in het breken des broods, hun ogen werden geopend dat zij de Heere zagen, maar het duurde niet lang, of de Heere ontkwam uit hun ogen (Luk. 24 v. 31), zo ras zij Hem zagen, verloren zij Hem. Hetzelfde zien wij in de Bruid (Hoogl. 2). Hoort hoe ze juicht in (v. 2, 3, 4). *Als een appelboom is onder de bomen, zo is mijn Vriend onder de zonen, ik vermaak mij in zijn schaduw, en Zijn vrucht is mijn gehemelte zoet, Hij leidt mij in Zijn Wijnhuis en Zijn Liefste is de Banier over mij.* Tot hiertoe zijn het al uitroepen van vreugde, maar leest nu voort

(v. 5), daar klinkt het anders: *Versterk mij met de flessen, ondersteun mij met de appels, want ik ben krank van liefde*. Zo spoedig gaat soms die vreugdezon onder. Ik zal deze voorbeelden besluiten met Maria Magdalena, dezelve de Heere hebbende gevonden, toen ze zich in Zijn tegenwoordigheid dacht te verheugen, was het: raak Mij niet aan (Joh. 20 v. 16, 17). Als wij nu op deze voorbeelden letten, tonen zij ons, hoe waar of het woord is, dat van ouds gezegd is van de vrolijke uren van Gods kinderen: het is een zeldzaam uur en van zeer korte duur. Dat moeten deze zielen zich ook voorstellen, niet al te zeer klevende aan de vreugde van dit bijwezen, opdat ze namaals geen onrecht oordeel vellen over zich in het missen van deze vreugde, alsof zij Jezus zelf, Zijn gunst en genade geheel hadden verloren, en gans van de Heere waren verstoten.

- Ten zesde. Wapent u zelfs in tijd tegen die droogten, die uw ziel mochten naken, en die dagen van gebrek, die op handen mogen zijn. Hebt u nu overvloed van spijs, daar kan spoedig een schaarsheid en hongersnood op volgen. Is het nu vrede, de strijd kan zo haast beginnen. Wapent u, gelijk een reiziger in mooi wéér wel een mantel met zich neemt voor de regen die er mocht komen; en een schipper zich van touw en anker voorziet tegen de storm.

Zo moet u doen. Want het kan niet anders wezen, of de Duivel, wanneer hij zien zal dat u zo verrijkt van deze tafel keert, zal u benijden, en u zoeken af te zetten als de Kapers' welgeladen schepen, die met goede buit terugkeren, plegen te doen. Wanneer God de Heere Zijn kinderen zo streelt en vriendelijk troetelt, zettende hen op de knieën, dragende in de armen, en allerlei gunstbewijzen tonende, worden onze vijanden gram (Jes. 66 v. 12,13,14), en kunnen het niet lijden. Hierop moet hij verdacht zijn, die zich dan niet verlegen of geheel ontbloot wil bevinden.

ONDERRICHTINGEN VOOR DE TREURIGE ZIELEN DIE DAT GEVOEL VAN TROOST AAN DE H. TAFEL ZO NIET ONDERVONDEN HEBBEN.

Treurige harten, het lust mij ten overvloede nog een woord voor u te herhalen zo tot uw onderrichtingen als tot troost.

Het eerste dat hier te bedenken staat is dat wij uitvorsen welke de redenen mogen zijn van deze verscheiden handeling, waarover deze dingen bijzonder zijn aan te merken.

I.

Wij moeten hier het oog slaan op de bijzondere wegen des Heeren van onze Gods, de gangen en wegen Gods in Zijn Heiligdom (Ps. 63 v. 4 en Ps. 68 v. 21) als gezegd is: De Heere doet dat, opdat Hij zou erkend worden voor een vrijgever van Zijn gave, wij zouden wel denken dat wij het waard waren, wanneer altijd naar onze wens die vreugde kwam te volgen. Nu onthoudt ons de Heere dien opdat wij Hem zouden erkennen, Hem met nederigheid aankleven en bidden. Hij wil uit genade onze spijs zegenen, welke Hij voorzet in Zijn huis en alzo de noodruftigen verzadigen (Ps. 142 v. 14.)

De Heere kent ook de bijzondere gestalten van het hart Zijner kinderen. Niet allen zijn eveneens gesteld en daarom wordt de wijsheid van deze huisvader vereist in het administreren Zijner goederen. Sommige harten zouden het niet kunnen dragen zo getroeteld en gestreeld te worden, zij zouden stout worden en zich verheffen door de grootheid der openbaringen, met deze mag de Heere zo gemeenzaam niet handelen

opdat zij zich vernederen mochten. Dat is de wijsheid van onze Gods, omdat Hij weet dat dit hun schadelijk zou zijn, zo onthoudt Hij hun dat. Hier gaat het als met onwetende en onverstandige kinderen, nog niet verstand genoeg hebbende om uit de schotel te eten, noch de sterkte om het brood te snijden, die men daarom de spijze moet geven bij kleine stukjes en brokjes, en het brood breken om niet te veel en te gulzig te eten, opdat zij ook naar hun zin snijdende, zich niet met het mes bezeren zouden. Zo weet God de Heere wat in ons hart is. De ziel zou zich gemakkelijk verhoovaardigen, en daardoor gevaar lopen van om te vallen als een klein bootje door een al te groot zeil. De ziel hangt ook dikwijls al te zeer aan deze vreugde, is al te gulzig in het aannemen van deze spijze evenals de kleine kinderen die hun maat nog niet weten. Wellicht ware hier ook te vrezen een eindelijke verachting van deze heerlijke genade Gods, want gelijk de zoetste spijze, al is 't honig of suiker, te veel gegeten, walging baart, zo ware ook wellicht hetzelfde hier te wachten, zoals Salomo zegt: een zatte ziel treedt zelfs op honigzeem. Ook heeft de Heere onze God zeer nauwe kennis van de teerheid van het hart Zijner kinderen, dezelve zijn van verscheiden slag, sommige zijn wat zwakker, sommige wat sterker; sommige gezond, andere ziekelijk. Het zwakke kind geeft Hij de hand, draagt het in de arm, kust het, streelt het, zet het aan stoel en bank, geeft het leunsels en steunsels, komt het te hulp, laat het rusten op de banden waarmee men het leidt, of in het wagentje daar het in gaat; dat zijn hier de gevoegelijke vertroosting; het sterkere kind laat Hij alleen gaan om meerder toe te nemen, neemt deze rustmiddelen weg en oefent het, dat het niet ziende, nochtans geloven mocht. Ik zei ook van zieke kindertjes, met die handelt de Heere ook wat minzamer, zoals men met kranke kinderen gewoon is te doen. De moeder geeft het zieke kind zijn begeerte en lust, er komt voor de dag, wat binnen in de kast is, en niets wordt hetzelfde geweigerd, of om te nuttigen, of om te spelen, tot de gouden ringen en juwelen toe. Die vrijheid heeft het sterker kind niet, dat gezond daarheen loopt, en is zelfs het zieke niet te wachten, als het genezen is. Evenzo handelt de Heere met zijn zieke kinderen, opdat die treurige harten niet bezwijken voor Zijn aangezicht, en die geesten overstelpt worden, die Hij gemaakt heeft (Jes. 57). De Heere onze God heeft soms wat zonderlings met onze zielen voor, vernedert ze, om ze daarna temeer te verhogen, ondergraaft het fundament zeer diep, om het huis daarna des te hoger op te trekken, zoals in Asafs Psalm 73 en andere kan gezien worden.

II.

De helse vijand slaat ook hierin al dikwijls zijn vervloekte en schendzieke klauwen. Niet alle zielen worden van de Satan op deze tijd even heftig aangesprongen en daarom is de beroering en ontsteltenis ook in allen niet even veel.

III.

De oorzaak ligt soms bij de ziel zelf, hetwelk geschied ten eerste, als zij haar droefheid te veel toegeeft voor het tegenwoordige, want in zulk een gestalte zijnde, weigert zij enige troost aan te nemen (Ps. 77). Gelijk men in troebel water zijn aangezicht niet kan zien, zo ook niet het vriendelijke aangezicht van Jezus, als de wateren van onze ziel zo getroebleerd en beroerd zijn, Jezus is soms tot de ziel ingekomen, maar zij heeft het niet vernomen. Want gelijk iemand, die een groot Koning in zijn huis wachtende is, zo hij niet past op de ingang maar ergens in een verborgen zaal of donkere kamer ging zitten, zijnde vol rouw en droefheid schreiende en wenende, het zou kunnen gebeuren dat de Koning daar al lang zou wezen zonder

dat hij het wist, ja zelfs klaagde dat de Koning vertoefde te komen, zo gaat het de treurige ziel, zij zit neer en weent, haar ziel is een rechte schreihoek, een donkere achterkamer, de Koning komt, maar zij verneemt het niet. De beker is al in de zak, de vrucht van de Avondmaalbeker in de ziel, maar zij klaagt of zij ze niet bekomen heeft, haar hart gezet op droefheid, gevoelt geen troost, die in de diepe hoek van haar rouwe als wordt verslonden en verzwolgen. Omdat daar zulke donkere wolken drijven over de ziel, zo steken deze troostrijke stralen van die hemelse Zon zo niet door. Ten tweede. Daar is nog een andere scheidsmuur die de ingang van deze troost in onze zielen belet. Zo straft soms God de Heere de sloffigheid en nalatigheid van Zijn kinderen met het onttrekken van deze zoete troost. Gelijk het gaat met de glazen als ze bezoedeld zijn en dik van stof en vuiligheid dat een minder licht vernomen wordt en de stralen van de zon niet kunnen doorbreken als of er een stenen muur tussen is. Zo ook met de ziel, als die glazen door de zonde bezoedeld werden en een muur van ongelooft daar tussen komt, de stralen van de Hemelse Zon belet dat ze niet kunnen doorschieten. Daar ligt niet zelden de oorzaak.

Om het laatste wat nader uit te drukken, komen drie dingen in aanmerking.

1. Of de ziel heeft zich niet genoeg gekwetend in de Voorbereiding.
2. Of haar niet genoeg opgewekt in het gebruik des Avondmaals zelf, daar is geen genoegzame honger naar de spijs geweest, geen genoegzame begeerte, en daarom ook de rechte smaak niet, zoals eens gezegd is: Als de honger weg is, is ook de smaak van het brood weg.
3. Of daar ligt ene verdorvenheid in het hart of andere begane zonden over welke zij zich nog niet genoeg vernederd heeft. De wond is nog rauw en vers en daarom voelt ze niet die gewenste verkwikking omdat ze daarover nog geen rechte weg met de Heere gemaakt heeft. Deze verdorvenheden zijn ook dikwijls in de weg.

Daar is geen rechte smaak van deze spijs omdat de ziel ziek is. Gelijk een mens die de koorts heeft niet de rechten smaak van zijn spijs heeft, alles smaakt hem bitter al is het 't allersmakelijkste en allerzoetste zelfs, zo gaat het hier omdat de ziel ziek is, en door al te grote liefde der schepselen is ingenomen, daarom smaakt ze niet de zoetigheden van deze waren hemeldrank. Als wij ook beginnen te hangen aan het stof der aarde en deszelfs zoetigheden zoeken, verliezen wij de smaak des geestes, want het vlees kan dezelve niet smaken en vindt er geen lust in. Hierin ligt dikwijls de fout, de ziel is vervuld en vervuild met andere dingen en daarom kan ze deze hemelse zoetigheden niet ontvangen. Een Paaps Leraar Engardus genaamd gevraagd zijnde: Hoe komt het dat sommige die dagelijks de allerzoetste Jezus ontvangen zo weinig zoetheid smaken en gevoelen er van? Antwoordde: Een vat dat vol is kan niet meer ontvangen. Deze en andere dingen zijn dikwijls oorzaak dat deze Hemelse zoetigheden zo weinig gesmaakt en vernomen worden.

Vraag. Maar wat zal zulk een ziel doen die zich in zulk een staat bevindt, zal ze nu wanhopen en de moed geheel en al opgeven?

Antwoord.

Dat zou de helse vijand wel willen, die toch tot geen ander einde zulke stormen in de ziel verwekt, als dat hij ons, brood etende met Christus als in het huis der maaltijd mocht verpletteren, de hoeken van het huis der ziel doende schudden door zijn aanblazingen en wensende dat het instortende ons mocht verderven en versmoren. Dat is zijn begeerte, hij wil ons doen wanhopen en tot wanhoop brengen. Van deze zijn

boosheid en hittigheid is vroeger meer gezegd. Hiervoor moeten wij ons wachten, maar veel liever zullen wij ons over gemelde nalatigheid en gebreken gaan onderzoeken.

1ste. Wij zullen zien of wij ons niet in oprechtheid hoewel in zwakheid tot dit heilige werk hebben zoeken te verwaardigen zoals die zielen in 2 Kron. 30 v. 19.

2de. Wij zullen zien of die gebreken en zonden die nog bij ons mochten schuilen, zwakheden zijn of heersende zonden.

3de. Wij zullen onderzoeken onze heilige droefheid daarover, of ze ons niet van harte leed zijn en of wij daarover hartelijk kunnen klagen. Dit bevindende zullen wij de moed niet opgeven, maar ons veel liever opwekken en sterken in de genade Gods, gedenkende:

1. Dat de vastigheid van onze heils niet ligt in de waarheid van ons geloof en oprechtheid van onze harten zoals wij hierboven verhaalden. Een Godzalig leraar zei eens tot zulk een geslingerde en voortgedreven ziel: *Broeder, wij houden God niet door gevoelen, maar door geloven.*
2. Dat de Heere meermalen zo gewoon is te handelen met Zijn liefste kinderen, die Hij meest vernedert om den weg te banen tot een vaste bestendige blijdschap. Zo ging het Hanna (1 Sam. 1 v. 18.) en andere goede zielen. Jozef is hier een voorbeeld van Gods handelingen, hij sprak zijn broederen straf toe en eiste Benjamin ter banden, schoon hij hem de liefste was. Dat is zelfs de Heere niet ongewoon omtrent het maken van Zijn verbond en H. Sacramenten. Als de Heere Zijn Verbond met Abraham aanging ziet! vrees en verschrikking was op hem (Gen. 15). Hoe benauwd waren de Paschahouders (2 Kron. 30 v. 19) wegens het gebrek van hun voorbereiding maar hoe vrolijk eindigde het in (Vs. 25 en 26.)
3. Dat wij eigenlijk niet hebben ten Avondmaal te gaan om de zoetigheid te smaken, maar om tot onze zaligheid te geraken. In de zoetigheid te begeren zou men wellicht zichzelf meer zoeken dan God en zijn Zaligheid. Want de zoetigheid smakelijk te gevoelen is niet altijd zalig, want zoals men ze uit hovaardigheid begeert worden zij misbruikt. Daartegenover is de ootmoedigheid de meeste zaligheid.
4. Dat er onderscheid te maken is tussen uitwendige zoetigheid die men gevoelt en smaakt in de mond en de inwendige zoetigheid die als op de grond van deze beker ligt, en gesmaakt wordt in het hart. Hebt u niet de zoetigheid in de mond, u hebt ze wellicht die daar ligt in de grond en welke is die? een heilig genoeg, en een stille tevredenheid in de goedheid des Heeren. Is dat niet zo bij u, wanneer u aan de Heilige Tafel des Heeren geweest bent, hebt u niet soms bij uzelf gedacht? *Och, hoe goed bent U, Heere, dat U tot mij komt, en dat U, de Hoogste Majesteit, u zo vernedert, dat u in mijn arm zondig hart woning wilt komen maken en Uw vlees en bloed schenkt aan zulk een ondankbaar schepsel als ik ben, och! Uw Liefde en ootmoedigheid is groot, die u mij brengt, waar heb ik verdiend dat Ge u zo vrij en milddadig zo Goedertieren tegen mij bent, daar het alles het Uwe is, en alles van U komt, is er iets in mij dat u behaagt?*

Wel, dat is die zoetigheid die op de bodem van het hart gesmaakt wordt. Zo bevindt zich een Godzalige ziel, al heeft ze niet de uitwendige zoetigheid, zij heeft echter een behagen en genoeg in de Goedheid Gods en acht het een bijzonder voordeel te zijn van Jezus Christus te zijn genodigd en aan zijn Heilige Tafel te mogen gaan. Gelijk het een onderdaan genodigd zijnde tot van de koning tafel zeer aangenaam zou zijn al vond hij geen zoete smaak en vermaak in zijn spijs en

drank, omdat hij ziek was, of geen eetlust had omdat hij even tevoren had gegeten en verzadigd was, maar toch een bijzondere blijdschap in het hart voelde, omdat hij die eer van de Koning mocht genieten. Zo gaat het ook Gods kinderen aan deze Koninklijke Tafel, zij smaken het inwendige zoet. Hebben zij niet de zoetheid in de mond zij hebben het in 't hart.

5. Dat ook God de Heere soms het gebrek van deze troost vergoedt, met enig ander goed dat ons meer nodig is. Zo vindt de ziel dat de Heere haar niet geheel wil misdelen. Deze dingen bedenkende zult u de moed niet verloren geven o ziel, maar u veeleer opwekken gebruikende ondertussen deze omzichtigheden:

1ste. Dat u geduldig de tijd verbeidt bij God besteld in welke Hij zich nader aan u zal willen ontdekken. De Heere openbaart zich aan al de Zijn niet even spoedig, zoals wij boven in Zijn verrijzenis en andere gelijke verhalen getoond hebben.

2de. Dat u naarstig aanhoudt gebruikende de middelen, die God u zelf voorschrijft, zo u onverdrietig in dezelve bent, u zult nog eindelijk de Heere vinden, en de kracht en de staf voelen van dit brood; hetgeen u nog niet verstaat, zult u na deze verstaan. (Joh. 13 v. 7) en u verheugen in de Heere, u zult daarin noch enen lust scheppen alhoewel de Heere nog niet doet uitspruiten (2 Sam. 23 v. 5). De Heere heeft het gezegd, Hij zal het bevestigen, leest: (Matth. 7 v. 6) (Ps. 10 v. 17) (Jes. 45 v. 19) (Jes. 26 v. 13).

3de Brengt u in gedachten die vrouwen die Jezus in de graven gingen zoeken. Zij vonden in 't eerst niets, het graf was leeg, maar zij lieten daarom niet af, Maria stond bij 't graf, (Joh. 20) zij bleef daar staan, en kreeg eindelijk haar wens. u bent mee ten Avondmaal gegaan, maar dit is een klacht, evenals van de vrouwen: *Ik meende hier mijn Jezus te vinden, maar ach, het graf is leeg en ik vind mijn Heere niet.* Maar houd maar aan, zoek maar voort en uw arbeid zal niet ijdel zijn en uw hoop met een blijde uitkomst en een zalig einde gekroond worden.

Houd aan de vrucht des Avondmaals te zoeken, worstel, als met die engel, en Hij zal u niet van Hem laten tenzij Hij u zegent. Die goede Herder zal eens de steen van de put afwentelen en u als Zijn schaapje van die zoete wateren te drinken geven (Gen. 29 v. 10).

Einde.